

УНІВЕРСІТЭТ

Пераможца V і XV Нацыянальных конкурсаў друкаваных СМІ «Залатая літара» ў намінацыях «Найлепшая шматтыражная газета», «Найлепшыя матэрыялы навуковай, навукова-папулярнай тэматыкі»

22 красавіка 2022 года, № 4-5 (2255-2256)

Панарама гісторыі беларускай дзяржаўнасці

Праект вучэбнага выдання «Гісторыя беларускай дзяржаўнасці» разгледзелі ў БДУ 13 красавіка. Сустрэча праходзіла ў фармаце дыялогавай пляцоўкі. Яе ўдзельнікамі сталі старшыня Пастаяннай камісіі па адукацыі, культуры і навуцы, член савета Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь Ігар МАРЗАЛЮК, міністр адукацыі Андрэй ІВАНЕЦ, рэктар БДУ Андрэй КАРОЛЬ, эксперты ў галіне гісторыі, паліталогіі і права 27 беларускіх ВНУ. Мадэраваў сустрэчу дэкан гістарычнага факультэта БДУ Аляксандр КАХАНОЎСКІ.

тыя прапановы, якія паступілі падчас дыялогавай пляцоўкі. Таксама ён выказаў спадзяванне на тое, што да пачатку новага навучальнага года будуць цалкам гатовыя і навучальна-метадычнае забеспячэнне, і новы вучэбны дапаможнік.

3 верасня 2022 года ва ўсіх беларускіх ВНУ ўвядуць агульнаадукацыйную дысцыпліну «Гісторыя беларускай дзяржаўнасці». Праходзіць навучанне будуць студэнты першых курсаў усіх спецыяльнасцяў.

Навуковы калектыў на чале з Ігарам Марзалюком падрыхтаваў аднайменны дапаможнік для забеспячэння выкладчыкаў навучальна-метадычнай літаратурай. У аўтарскі склад увайшлі таксама пяць супрацоўнікаў БДУ.

Навучальны дапаможнік ужо прайшоў рэдактарскую падрыхтоўку і паступіў у электронным выглядзе ў беларускія ВНУ для абмеркавання. Згодна з планам, у маі-чэрвені яго аздадуць у выдавецтва і да 1 верасня падручнікі па новым курсе атрымаюць ВНУ краіны. Кніга будзе мець якасны навучальна-метадычны апарат, будзе багата аформлена ілюстрацыямі і дадаткамі. На дадзены мо-

мант яна складаецца з трох раздзелаў. Першая частка прысвечана раскрыццю асноўных этапаў развіцця беларускай дзяржаўнасці. У другім раздзеле расказваецца пра станаўленне і развіццё інстытутаў улады. Аналізуюцца формы выканаўчай улады – ад чыноў княжацкай адміністрацыі часоў Сярэднявечча да сучаснага Савета Міністраў, а таксама інстытут кіраўніка дзяржавы – ад старажытных князёў да прэзідэнта. Дэталёва распісана гісторыя станаўлення судовай улады і інш. Трэцяя частка прысвечана асноўным тэорыям паходжання беларусаў, гісторыі развіцця канфесій, гістарычнай і дзяржаўнай сімволіцы Беларусі. Таксама будзе расказана пра дзяржаўныя святы.

Нарада з нагоды праекта дапаможніка ўжо прайшла ў каардынацыйным савеце па развіцці гістарычнай навукі і адукацыі пры Міністэрстве адукацыі. Прадметнае абмеркаванне працягваецца на дыскусійных пляцоўках беларускіх ВНУ з удзелам гісторыкаў, метадыстаў і выкладчыкаў. Падчас такіх сустрэч яны могуць азнаёміцца з дапаможнікам і агучыць прапановы і пытанні аўтарскаму калектыву, прадстаўнікам Рэспубліканскага інстытута вышэйшай школы, Міністэрства адукацыі.

Удзельнікі дыялогу ў БДУ ўнеслі свае заўвагі, прапановы, дапаўненні ў рукапіс выдання. Таксама яны разгледзелі арганізацыю адукацыйнага працэсу па дысцыпліне «Гісторыя беларускай дзяржаўнасці» і падрыхтоўку кадраў для яе выкладання, абмяняліся досведам у галіне сучасных метадаў і тэхналогій выкладання гістарычных дысцыплін.

У дадатак да асноўнага дапаможніка калектыў аўтараў распрацуе хрэстаматыю і атлас беларускай дзяржаўнасці.

СЯМ'Я БДУ

Рэктар Андрэй Кароль уручыў падарункавыя выпускі пяцітомніка «Інтэлектуальная эліта Беларусі» пераемнікам выкладчыкаў, навукоўцаў і кіраўнікоў БДУ, якія зрабілі ў розныя гады ўнёсак у развіццё ВНУ.

Цырымонія адбылася 25 лютага, у важны для гісторыі БДУ дзень. Менавіта ў гэты дзень у 1919 годзе быў прыняты Дэкрэт ЦВК працоўных, сялянскіх і салдацкіх дэпутатаў ССРБ аб адкрыцці ўніверсітэта.

Вітаючы гасцей, рэктар адзначыў, што дадзены пяцітомнік з'яўляецца адлюстраваннем унёску многіх навукоўцаў у станаўленне і развіццё выдучай ВНУ краіны і ўзнаўленнем акадэмічных традыцый. Адна з іх звязана з пераемнасцю цэлых пакаленняў.

Пра працу над выдавецкім праектам распавёў загадчык кафедры гісторыі Расіі **Алег Яноўскі**. Ён падкрэсліў, што ва ўнікальным выданні сабраны прафесійныя лёсы інтэлектуальнай эліты БДУ і Беларусі ў цэлым. Рыхтавалі выданне 40 супрацоўнікаў і студэнтаў універсітэта.

Ад імя ўсіх запрошаных гасцей выступіла **Наталля Рыжанкова**, дачка выбітнага фізіка, заслужанага дзеяча навукі Беларусі Анатоля Мінько. Яна выказала ўдзячнасць кіраўніцтву праекта за ўважлівасць і трапяткое стаўленне да памяці тых людзей, якія доўгі час працавалі на карысць ВНУ.

Выданне пяцітомніка было прымеркавана да 100-годдзя ўніверсітэта. Серыя ахоплівае ўсю векавую эпоху БДУ з 1921 па 2021 год. Кожны том выдання дэманструе ўнікальныя лёсы членаў універсітэцкай супольнасці, унёсак выбітных навукоўцаў і педагогаў у фарміраванне гуманітарных і прыродазнаўчанавуковых галін, у інтэлектуальную моц краіны. У гэтай універсітэцкай серыі змяшчаецца інфармацыя пра лёсы 132 выдатных навукоўцаў, педагогаў.

Адзін з артыкулаў выдання прысвечаны дэкану філалагічнага факультэта з 1947 па 1951 год Луку Шашкову. Падарункавы выпуск пяцітомніка ўручылі яго дачцэ Таццяне Юрштовіч. Яна, як і яе бацька, звязала жыццё з БДУ, але ў галіне прыродазнаўчых навук.

Працяг на стар. 5

— НАШЫ ЮБІЛЯРЫ —

19 красавіка Паддубская Алена Фёдраўна, дацэнт кафедры гісторыі Беларусі новага і найноўшага часу

20 красавіка Караічава Таццяна Васільеўна, прафесар кафедры англійскай мовы міжнароднай прафесійнай дзейнасці

21 красавіка Галаўко Юрый Сяргеевіч, дацэнт кафедры ЮНЕСКА па прыродазнаўчай адукацыі

21 красавіка Лямеца Мікалай Аляксеевіч, дацэнт кафедры батанікі

30 красавіка Савіцкая Таццяна Аляксандраўна, прафесар кафедры фізічнай хіміі

02 мая Семянкава Галіна Мікалаеўна, дацэнт кафедры радыяцыйнай хіміі і хіміка-фармацэўтычных тэхналогій

02 мая Кавалёў Міхаіл Міхайлавіч, прафесар кафедры аналітычнай эканомікі і эканаметрыкі

07 мая Кімленка Ірына Міхайлаўна, дацэнт кафедры радыяцыйнай хіміі і хіміка-фармацэўтычных тэхналогій

08 мая Мяшчанова Марыя Валянцінаўна, загадчыца кафедры грамадзянскага права

13 мая Бутырчык Ганна Міхайлаўна, загадчыца кафедры замежнай літаратуры

17 мая Пальчык Генадзь Уладзіміравіч, загадчык кафедры педагогікі і праблем развіцця адукацыі

18 мая Васючкова Вольга Іванаўна, дацэнт кафедры англійскай мовы гуманітарных факультэтаў

18 мая Сайко Іна Эдуардаўна, дацэнт кафедры рыторыкі і метадыкі выкладання мовы і літаратуры

— ДА ЎВАГІ —

Конкурс на суісканне прэміі імя У. І. Пічэты і А. Н. Сеўчанкі ў 2022 годзе

Загадам рэктара БДУ абвешчаны конкурс на суісканне прэміі імя У. І. Пічэты ў галіне сацыяльных і гуманітарных навук і А. Н. Сеўчанкі ў галіне прыродазнаўчых і тэхнічных навук.

Конкурс у 2022 годзе будзе праходзіць у намінацыі «Адукацыя» ў перыяд з сакавіка па верасень.

Конкурсныя матэрыялы, аформленыя паводле Палажэння аб парадку прысуджэння прэміі імя У. І. Пічэты і А. Н. Сеўчанкі, суіскальнікам прэміі неабходна прадставіць у Галоўнае ўпраўленне адукацыйнай дзейнасці (намінацыя «Адукацыя») (вул. Бабруйская, 7, каб. 404, тэл. 2095411) да 4 мая 2022 года.

— ПРЫЗНАЧЭННІ —

Прарэктарам па вучэбнай рабоце і адукацыйных інавацыях прызначана кандыдат педагагічных навук Аляся Прахарэнка.

Рэктар БДУ Андрэй Кароль прадставіў новага прарэктара працоўнаму калектыву ўніверсітэта 9 сакавіка, пажадаў ёй прадуктыўнай дзейнасці і прафесійных поспехаў.

У сваю чаргу Аляся Прахарэнка падзякавала за аказаны давер і адзначыла сваю гатоўнасць да калектывнай працы па далейшым умацаванні і развіцці вядучага ўніверсітэта.

Аляся Генадзьеўна ў 2002 годзе з адзнакай скончыла Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт (БДПУ) імя Максіма Танка па спецыяльнасці «Замежная мова (англійская). Беларуская мова і літаратура»; у 2003 годзе – магістратуру, а ў 2007 годзе – аспірантуру БДПУ імя Максіма Танка. У 2010 годзе абараніла кандыдацкую дысертацыю на тэму «Патрыятычнае выхаванне будучых настаўнікаў падчас навучальна-даследчай дзейнасці». З чэрвеня 2014 года працуе ў БДУ. У 2016 годзе ўзначаліла кафедру камп'ютарнай лінгвістыкі і лінгвадыдактыкі ФСК БДУ. У 2019 годзе была прызначана намеснікам дэкана ФСК па навучальнай і міжнароднай дзейнасці, з красавіка 2021 па сакавік 2022 года працавала на пасадзе дэкана ФСК.

З'яўляецца аўтарам звыш 50 навуковых, навукова-метадычных і навучальна-метадычных прац. У галіну навуковых інтарэсаў уваходзяць лінгвадыдактыка, інфарматызацыя моўнай адукацыі.

Мастацтва бачыць сапраўднае

Вольга Бажэнава і рэктар БДУ Андрэй Кароль падчас цырымоніі ўзнагароджвання

Напрыканцы мінулага года ў БДУ ўзнагароджвалі пераможцаў прэміі У. І. Пічэты. Цікава, што сярод іх толькі дзве жанчыны. Так, у намінацыі «Адукацыя» прэмію атрымала прафесар кафедры мастацтваў і асяроддзеванага дызайну факультэта сацыякультурных камунікацый Вольга БАЖЭНАВА за інавацыйныя метады выкладання мастацтва Беларусі ў сусветных кантэкстах.

– Вольга Дзмітрыеўна, як сфарміраваліся Вашы навуковыя інтарэсы? Што Вас натхняе?

– Напэўна, усё пачалося са школы. Школа, якую я скончыла даўным-даўно, заўсёды неазойліва дапамагала зарыентавацца. Наш клас часта бываў у музеях, мы часта ездзілі па гарадах з цікавай гісторыяй і архітэктурнымі помнікамі, нам шмат чаго паказвалі, і паказвалі вельмі добра. Я і сёння карыстаюся тымі ўражаннямі, якія атрымала ў школьныя гады. Пасля я паступіла ў Санкт-Пецярбургскі інстытут жывапісу, скульптуры і архітэктуры імя І. Я. Рэпіна. Гэта была ўжо профільная адукацыя. І зноў я шмат ездзіла, і ўсе паездкі па сёння жыўць мяне, бо менавіта знаёмства з мастацтвам робіць людзей эмацыйна багацейшымі. І вось гады тры назад, да пандэміі, я вярнулася ў Парыж. Вырасла паглядзець Луўр праз сорок гадоў пасля майго першага візіту. Канешне ж, тое, што было сорок гадоў таму, аказалася для мяне надзвычай значным, бо тады па-іншаму паказвалі творы і іншай была магчымасць іх успрымаць. Напрыклад, зараз да той жа «Джаконды» падысці немагчыма, яна за браніраваным шклом. А тады я яе разглядала адна і вельмі шмат пабачыла таго, што ні адна рэпрадукцыя не перадае.

– Чаму вандроўкі, паездкі іграюць такую значную ролю ў фарміраванні светапогляду спецыяліста ў сферы мастацтва? Зараз жа можна амаль усё пабачыць з дапамогай інтэрнэт-тэхналогій!

– Нікая пераказаная рэпрадукаваная рэч так не размаўляе з табой, як арыгінал. Музей – гэта жывы горад. Менавіта таму я, напрыклад, наогул не ўяўляю навучання без знаёмства студэнтаў з арыгінальнымі помнікамі. Паколькі ў Мінску мала музеяў – усё ж такі вайна, шмат было перамяшчэнняў, а колькі ўсяго страчана! – ні з Парыжам, ні з Лонданам, ні з Пецярбургам іх параўнаць нельга. Але сам горад – гэта таксама прыгожая прастора, якую можна разглядаць, асэнсоўваць, перажываць.

Ёсць метадыкі разглядання горада. Над планіроўкай Мінска працавалі вельмі добрыя архітэктары, напрыклад, над вылучэннем ракі Свіслач у гарадскім асяроддзі. З кітайскімі магістрантамі ў гэтым семестры мы паспелі паглядзець Нясвіж і храм Усіх святых.

У падарожжа па Беларусі разам са студэнтамі мы адкрываем шмат тэхналогій, нейкія незвычайныя таямніцы. Кожная паездка – як казка. Крок у бок – і вы ўжо трапляеце ў частку парка, што з табой размаўляе зусім па-іншаму, чым тая, якую ты бачыў хвіліну назад. Калі мы трапляем у разбураныя дамы, мы бачым, як яны будаваліся, а для дызайнераў гэта вельмі важна. Пасля такіх вандровак студэнты кажуць: «А чаму ж мы не ведалі, што наша краіна нашмат цікавейшая за Турцыю і Егіпет?» Але ж можна і туды з'ездзіць і нічога не пабачыць, бо трэба ўмець глядзець. Праблема бачання сапраўднага, якая вырашаецца толькі праз узаемадзеянне з арыгіналам, знаёмая мне з юнацтва, таму іншай дарогі ў мяне быццам бы і не было.

– У чым заключаецца спецыфіка выкладання мастацтвазнаўчых дысцыплін і якім павінен быць іх выкладчык?

– Зараз многім выкладчыкам задаюць пытанні кштальту: «Вось вы як чалавек, які разбіраецца ў пэўнай галіне, зрабілі нешта практычнае?» Гэта можа кагосьці засмуціць. Да мяне такіх пытанняў не было, бо ўсё, пра што я кажу, я магу рабіць сама – маляваць, выразаць, упрыгожыць нешта. У прыватнасці, я ўдзельнічала ў рэстаўрацыі Мірскага замка, у тым ліку распрацоўваючы дызайнерскую канцэпцыю. Наогул, калі гаворка вядзецца пра праекты, нельга казаць «Я». Праект заўсёды праца каманды. Яшчэ я была навуковым кіраўніком музеефікацыі Нясвіжскага замка, таму разумею, як канцэптальна можна выбудоўваць экскурсійны паказ. Усе гэтыя практыкі, пра якія раскажваю студэнтам, вядомыя мне не на словах, а на справе.

Метадалогія выкладання мастацтва надзвычай складаная яшчэ і тым, што поспех выкладання вельмі залежыць ад самога студэнта, як і ў любой з'яве, якая фарміруе чалавека. Праблема гуманітарных ведаў у тым, што чалавек павінен іх засвойваць дастаткова глыбока, толькі тады яны фарміруюць яго культуру, культуру пачуццяў. Мы нараджаемся ў фізічным целе і павінны стварыць духоўнае, а працэс яго стварэння вельмі складаны. Яго ніхто не зробіць, акрамя самога чалавека. Што тычыцца мастацтва, мы гаворым і пра выхаванне, і пра стварэнне светаадчування, і пра выпрацоўку прафесійных навыкаў. Гэта вельмі складаны і шматступеньчаты працэс, які ні ў якім разе не павінен быць фармалізаваным. Канешне, прафесіі даводзіцца аддаваць значную частку свайго рэсурсу, але ад гэтага

немагчыма адмаўляцца. Мы са студэнтамі шмат размаўляем, ездзім, даследуем, і гэта адбываецца без напружання. Наша мэта – каб яны многае пабачылі. Калі падчас працоўна-кавання высвятляецца, што яны былі ў розных значных для культуры Беларусі месцах, да іх як да супрацоўнікаў зусім іншае стаўленне.

– Што з'яўляецца прадметам Ваших даследаванняў?

– Кваліфікацыя гісторыка мастацтваў павіна ўвесь час пацвярджацца праз навуковую працу. Прадметам маіх даследаванняў з'яўляецца беларуская культура, якая ўяўляе сабой непасрэдную сувязь з суседнімі культурамі. Я вывучаю тое, што зараз называецца разуменнем культуры нашай краіны ў кантэксце еўрапейскіх і ўсходніх уплываў, разуменне Беларусі як феномена памежжа. Напэўна, вы ведаеце, што французская культура вельмі актыўна ўплывала на еўрапейскую. Але ніхто не кажа, што Беларусь на нешта паўплывала. А насамрэч гэта было! У XVII ст. пад уплывам Беларусі была радыкальна зменена маскоўская культура. Гэта атрымалася наступным чынам. Еўропа на той час даўно перажыла эпоху Рэнесансу, барока, класіцызму, а Расія заставалася ў стане сярэднявечавага мыслення, разумення свету, нават не было ні адной навучальнай установы. Для таго, каб развівацца, у культуры павінен сфарміравацца пэўны інтэлектуальны выклік і ён павінен нейкім чынам рэалізоўвацца. І вось у Маскве з'яўляецца Сімяон Полацкі і піша праект навучальнай установы. У нашых падручніках пра яго інфармацыі мала, і яна не зусім дакладная. Лічыцца, напрыклад, што Сімяон Полацкі быў настаўнікам Пятра I, але гэта не так, ён экзаменаваў настаўніка Пятра I. І вось пры царскім двары з'яўляецца Сімяон Полацкі, які па-іншаму размаўляў, мысліў, арганізаваў тэатр, напісаў праект Славянагрэкалагічнай акадэміі. Ён таксама быў піітам, г. зн. асэнсоўваў усе мерапрыемствы, што адбываліся, і адпаведна пісаў оды з нагоды дня нараджэння і г. д. Вось прыклад, калі Беларусь паўплывала на суседнюю краіну з моцнай нацыянальнай культурай. Пра гэта важна ведаць кожнаму для таго, каб наша краіназнаўчая самасвядомасць была нашым гонарам.

– На постсавецекай прасторы не так шмат жанчын-дактароў, прафесараў у той ці іншай навуковай галіне. Як пачуваецца ў навуковым асяроддзі?

– У навуковай дзейнасці няма жаночага або мужчынскага мыслення, няма нейкай спецыфічнай «жаночай» манеры перадачы інфармацыі. Канешне, у кожнага аўтара свой стыль, але вынікі навуковага павінны быць аб'ектыўнымі, дакладнымі і значнымі. Я лічу, што сістэмна арганізацыі працы ў влікіх калектывах можа быць хутчэй мужчынскай прэрагатывай. А ў навуцы ўсе роўныя, у ёй нельга даваць некаму зніжкі праз гендар. Да якасці выкладання і мужчыны, і жанчыны павінны ставіцца аднолькава добрасумленна. Разам з тым ёсць і такія жанчыны, якім вярта займацца менеджментам, бо ў іх ёсць адпаведны талент. Кожная справа патрабуе свайго таленту. У навуцы іншая арганізацыя жыцця. Калі кіраўнік калектыву павінен настаяць на выкананні нечага, гэта адзін навук. А арганізацыя вывучэння праблемы так, каб яна скончылася правільным вынікам, – іншы. Ад сваіх мужчын-калег я бачу павагу і паважаю іх, таму ў гэтай сферы асабіста ў мяне няма праблем.

– 2022 год аб'яўлены ў Беларусі годам гістарычнай памяці. Што можа зрабіць кожны беларус для захавання нашай культурнай спадчыны?

– Можна паехаць у любы куточак Беларусі, бо кожны варты ўвагі, проста трэба па-іншаму глядзець. Справа не ў тым, што глядзець, а ў тым, як. Напрыклад, вам нешта можа проста падабацца, але гэта толькі павярхоўнае пачуццё. Каб разумець, чаму вам гэта падабаецца, трэба мець пэўныя веды і добры густ. Як навучыцца бачыць? Не спяшацца і параўноўваць, уважліва глядзець і вяртацца да таго, што бачыш. Насамрэч, мы вельмі шмат спяшаемся, бо нам падаецца, што недзе за межамі нашага існавання будзе лепш.

На стыку біялогіі і інфарматыкі

У апошнія гады такія напрамкі навуковай дзейнасці, як біяінжынерыя і біяінфарматыка сталі папулярнымі ў замежных ВУ. З наступнага навучальнага года рыхтаваць спецыялістаў па гэтых напрамках пачнуць і ў БДУ: новая для Беларусі спецыяльнасць «біяінжынерыя і біяінфарматыка» з'явіцца на біялагічным факультэце. Больш падрабязна пра навінку раскажаў дэкан біялагічнага факультэта Вадзім ДЗЯМІДЧЫК.

На біялагічным факультэце ўжо ёсць 4 спецыяльнасці: «біялогія» (напрамкі: біятэхналогія, навукова-вытворчая і навукова-педагагічная дзейнасць), «біяхімія», «мікрабіялогія» і «біяэкалогія». Падрыхтоўкай новай між-дысцыплінарнай спецыяльнасці займаліся некалькі гадоў. «Біяінжынерыя і біяінфарматыка» стане пятай фундаментальнай універсітэцкай біялагічнай спецыяльнасцю ў нашай краіне, а таксама стане першай глыбока між-дысцыплінарнай спецыяльнасцю. Каб студэнты атрымалі найбольш шырокія веды, навучаць іх будуць выкладчыкі не толькі біялагічнага, але і механіка-матэматычнага факультэта, факультэта прыкладной матэматыкі і інфарматыкі, а таксама факультэта радыёфізікі і камп'ютарных тэхналогій. Згодна з планам, каля паловы дысцыплін будуць біялагічнага профілю, іншыя, ад матэматычнага аналізу да вывучэння моў праграмавання, будуць з іншых прыродазнаўчых галін ведаў.

Іншай пляцоўкай для падрыхтоўкі спецыялістаў такога напрамку ў Беларусі да гэтай пары няма. Але ў краіне і ў свеце запатрабаваны прафесіяналы, якія адначасова валодаюць ведамі ў галіне агульнай біялогіі, інфармацыйных тэхналогій і сучаснай прамысловай інжынерыі з-за буйнога развіцця розных біятэхналогій, экалагічнага і біямедыцынскага сектара эканомікі.

У сучасным свеце гэтыя два напрамкі выдатна дапаўняюць адзін аднаго. Біяінжынерыя займаецца змяненнем уласцівасцяў жывых арганізмаў і атрыманнем новых прадуктаў на аснове прыкладання інжынерных да біялагічных аб'ектаў. Гэта адзін з найбольш сучасных напрамкаў прыродазнаўства, які ўзнік на стыку малекулярнай і структурнай біялогіі, хіміі, геннай інжынерыі і ляхыцы ў аснове біятэхналогіі.

Колькасць даных, якія з'яўляюцца ў працэсе сучасных біялагічных даследаванняў, даўно не дазваляе аналізаваць іх уручную. Гэта і аналіз геномаў, і ўсталяванне дэталёвай структуры бялкоў і метабалітаў клетак. Тут на дапамогу біялогіі прыходзіць біяінфарматыка – новая навука, якая выкарыстоўвае метады інфарматыкі, прыкладной матэматыкі і інфармацыйных тэхналогій для апрацоўкі вялікіх масіваў біялагічных даных. Сучасная біяінфарматыка таксама распра-

цоўвае новыя алгарытмы і праграмныя сродкі для апрацоўкі і інтэрпрэтацыі біялагічных даных. У наш час у большасці вядучых ВУ свету біяінфарматыка стала адной з самых папулярных сярод прыродазнаўчанавуковых спецыяльнасцяў.

Якія дысцыпліны прыйдзеца асвоіць

Набор на новую спецыяльнасць будзе ажыццяўляцца на I ступень вышэйшай адукацыі. Вучыцца можна будзе як на бюджэтной, так і на платнай форме.

На працягу 4 гадоў студэнты будуць вывучаць агульную біялогію, фізіялогію, генную і клетачную інжынерыю, малекулярную біялогію, біяхімію і структурную біялогію, геноміку, транскрыптоміку, метабаломіку і інш. Таксама яны атрымаюць глыбокія веды па розных мовах праграмавання, сучасных камп'ютарных тэхналогіях, матэматычным аналізе, хіміі, фізіцы і інш.

З такімі ведамі будучы спецыяліст зможа працаваць біяінжынерам, біяінфарматыкам, спецыялістам па стварэнні і падтрыманні баз даных у біялогіі і медыцыне. Ён будзе мець магчымасць тэсціраваць і выкарыстоўваць праграмнае забеспячэнне для рашэння біялагічных, біятэхналагічных і медыцынскіх задач, распрацоўваць лекавыя рэпараты, біятэхналагічныя сістэмы ў сельскай гаспадарцы, экалогіі, спорце, зможа працаваць спе-

цыялістам па глыбокім аналізе біялагічнай і медыцынскай інфармацыі.

Пасля заканчэння навучання выпускнікам спецыяльнасці будзе прысвойвацца кваліфікацыя «біяінжынер-біяінфарматык».

Для паспяховага залічэння на спецыяльнасць абітурыентам 2022 года неабходна будзе атрымаць высокія балы ЦТ па біялогіі, хіміі і адной з дзяржаўных моў (беларускай ці рускай). Надалей, з 2023 года, набор будзе ажыццяўляцца па выніках экзаменаў па біялогіі, матэматыцы і беларускай ці рускай мове.

Дзе выпускнікі змогуць пабудаваць кар'еру

Біяінжынеры-біяінфарматыкі запатрабаваны ў навукова-даследчых інстытутах і цэнтрах Нацыянальнай акадэміі навук, навукова-практычных цэнтрах медыцынскага, сельскагаспадарчага, біярэсурснага, энергетычнага, спартыўнага, прыродаахоўнага і харчовага профіляў. Выпускнікі дадзенай спецыяльнасці змогуць таксама пабудаваць кар'еру ў кампаніях, якія распрацоўваюць спецыялізаванае праграмнае забеспячэнне ў галіне біялогіі і біямедыцыны, фірмах-распрацоўшчыках дадаткаў на базе нейронавых сетак і штучнага інтэлекту, на прадпрыемствах фармацэўтычнай прамысловасці і ў кампаніях, што аказваюць паслугі ў галіне генетычнага і біяхімічнага аналізу.

Ганна КАЗАКОВА

Візітоўка спецыяльнасці «біяінжынерыя і біяінфарматыка»

Міждысцыплінарная спецыяльнасць «біяінжынерыя і біяінфарматыка» з'яўляецца вынікам сумеснай працы некалькіх факультэтаў БДУ.

Кваліфікацыя: біяінжынер-біяінфарматык

Форма навучання: дзённая

Тэрмін навучання: 4 гады

Уступныя выпрабаванні ў 2022/23 (ЦТ): хімія, біялогія, беларуская/руская мова.

Уступныя выпрабаванні ў 2023/24 (экзамены): матэматыка, біялогія, беларуская/руская мова.

Студэнты будуць вывучаць агульную біялогію, фізіялогію, генную і клетачную інжынерыю, малекулярную біялогію, біяхімію і структурную біялогію, геноміку, транскрыптоміку, метабаломіку. Будучыя спецыялісты таксама атрымаюць глыбокія веды па стварэнні камп'ютарных дадаткаў на розных мовах праграмавання,

сучасных камп'ютарных тэхналогіях, біямеханіцы, матэматычным аналізе, сістэмнай біялогіі, біястатыстыцы і інш.

Выпускнікі спецыяльнасці змогуць працаваць у:

- навукова-даследчых інстытутах і цэнтрах Нацыянальнай акадэміі навук;

- навукова-практычных цэнтрах медыцынскага, сельскагаспадарчага, біярэсурснага, энергетычнага, спартыўнага, прыродаахоўнага і харчовага профілю;

- кампаніях, якія распрацоўваюць праграмнае забеспячэнне для аналізу біялагічных сістэм і дадаткі на базе нейронавых сетак і штучнага інтэлекту;

- прадпрыемствах фармацэўтычнай прамысловасці і кампаніях, якія аказваюць паслугі ў галіне генетычнага і біяхімічнага аналізу.

АБ'ЯВЫ

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ УНІВЕРСИТЭТ

АБ'ЯЎЛЯЕ КОНКУРС

НА ЗАМЯШЧЭННЕ ПАСАД:

ЗАГАДЧЫКАЎ КАФЕДРАЎ: права інтэлектуальнай уласнасці; англійскай мовы міжнароднай прафесійнай дзейнасці; рамана-германскіх моў міжнароднай прафесійнай дзейнасці; усходніх моў; камп'ютарнай лінгвістыкі і лінгвадыдактыкі; біяфізікі; дыферэнцыяльных ураўненняў і сістэмнага аналізу; тэорыі функцый; філасофіі і метадалогіі навукі.

ПРАФЕСАРАЎ КАФЕДРАЎ: гісторыі старажытнага свету і сярэдняй вякоў; медыялогіі; вылічальнай матэматыкі; міжнароднай журналістыкі; матэматычнай кібернетыкі; дыферэнцыяльных ураўненняў і сістэмнага аналізу; неарганічнай хіміі; агульнай хіміі і метадыкі выкладання хіміі.

ДАЦЭНТАЎ КАФЕДРАЎ: глебазнаўства і геаінфармацыйных сістэм; агульнага землезнаўства і гідраметэаралогіі; гісторыі беларускай літаратуры; замежнай літаратуры; рыторыкі і метадыкі выкладання мовы і літаратуры; гісторыі новага і найноўшага часу; гісторыі Расіі; гісторыі Беларусі новага і найноўшага часу; этналогіі, музэалогіі і гісторыі мастацтваў; паліталогіі; крымінальнага права; грамадзянскага права; канстытуцыйнага права; экалагічнага і аграрнага права; педагогікі і праблем развіцця адукацыі; вылічальнай матэматыкі; тэорыі верагоднасцяў і матэматычнай статыстыкі; метадаў аптымальнага кіравання; англійскай мовы міжнароднай прафесійнай дзейнасці; рамана-германскіх моў міжнароднай прафесійнай дзейнасці; мытнай справы; міжнароднага адносін; міжнароднага права; экалогіі чалавека; культуралогіі; біяфізікі; фізікі цвёрдага цела; матэматычнай кібернетыкі; функцыянальнага аналізу і аналітычнай эканомікі; тэорыі функцый; англійскай мовы гуманітарных факультэтаў; філасофіі і метадалогіі навукі; міжнароднага менеджменту; неарганічнай хіміі; арганічнай хіміі; фізікі і аэракасічных тэхналогій; клетачнай біялогіі і біяінжынерыі раслін; фізіялогіі чалавека і жывёл; фізічнай хіміі.

СТАРШЫХ ВЫКЛАДЧЫКАЎ КАФЕДРАЎ: фізічнай геаграфіі свету і адукацыйных тэхналогій; раманскага мовазнаўства; прыкладной лінгвістыкі; англійскага мовазнаўства; этналогіі, музэалогіі і гісторыі мастацтваў; гаспадарчага права; крымінальнага права; крыміналістыкі; грамадзянскага права; шматпрацэсарных сістэм і сетак; усходазнаўства; міжнароднага турызму; англійскай мовы міжнароднай прафесійнай дзейнасці; рамана-германскіх моў міжнароднай прафесійнай дзейнасці; мытнай справы; міжнародных эканамічных адносін; міжнароднага права; інфармацыйных тэхналогій; нямецкай мовы; англійскай мовы прыродазнаўчых факультэтаў; англійскай мовы гуманітарных факультэтаў; філасофіі і метадалогіі навукі; сацыяльнай работы і рэабіліталогіі; банкаўскай эканомікі; міжнароднага менеджменту; інаватыкі і прадпрыемальніцкай дзейнасці; сістэмнага аналізу і камп'ютарнага мадэлявання; фізікі і аэракасічных тэхналогій; клетачнай біялогіі і біяінжынерыі раслін; фізіялогіі чалавека і жывёл; заалогіі; вышэйшай матэматыкі.

ВЫКЛАДЧЫКАЎ КАФЕДРАЎ: права інтэлектуальнай уласнасці; крымінальнага права; англійскай мовы міжнароднай прафесійнай дзейнасці; рамана-германскіх моў міжнароднай прафесійнай дзейнасці.

АСІСТЭНТАЎ КАФЕДРАЎ: біяхіміі; заалогіі.
Тэрмін падачы заявы – адзін месяц з дня апублікавання аб'явы.

Адрас: 220030, г. Мінск, вул. Бабруйскай, 5а, упраўленне па рабоце з персаналам, тэл. 209-54-36

ІНСТЫТУТ БІЗНЕСУ БДУ

АБ'ЯЎЛЯЕ КОНКУРС

НА ЗАМЯШЧЭННЕ ПАСАД:

ДАЦЭНТА КАФЕДРЫ маркетынгу – 1.
СТАРШЫХ ВЫКЛАДЧЫКАЎ КАФЕДРАЎ: лічбавых сістэм і тэхналогій – 1; прававых і гуманітарных дысцыплін – 2.
ВЫКЛАДЧЫКА КАФЕДРЫ лічбавых сістэм і тэхналогій – 1.

Тэрмін конкурсу – адзін месяц з дня апублікавання аб'явы.

Адрас: 220004, г. Мінск, вул. Шпалерная, 7, тэл. 306-00-27, 306-00-28
e-mail: sbmt@sbmt.by, mail@sbmt.by
http://www.sbmt.by

ІНСТЫТУТ ПРЫКЛАДНЫХ ФІЗІЧНЫХ ПРАБЛЕМ ІМЯ

А. Н. СЕЎЧАНКІ БДУ

АБ'ЯЎЛЯЕ КОНКУРС

НА ЗАМЯШЧЭННЕ ПАСАД:

СТАРШЫХ НАВУКОВЫХ СУПРАЦОЎНІКАЎ: лабараторыі радыёгалаграфіі па спецыяльнасці 01.04.04 (фізічная электроніка); лабараторыі эліёнкі па спецыяльнасці 01.04.07 (фізіка кандэнсаванага стану).

Тэрмін конкурсу – адзін месяц з дня апублікавання аб'явы.

Дакументы накіроўваць на адрас: г. Мінск, вул. Курчатава, 7, каб. 230. Тэл.: 270-48-43.

Родная мова не проста спадчына

БДУ традыцыйна зладзіў свята роднай беларускай мовы. Тэматычныя мерапрыемствы праходзілі на працягу цэлага тыдня з 21 па 25 лютага на некалькіх факультэтах. Галоўнай пляцоўкай стаў філалагічны факультэт.

На адкрыцці святочнага тыдня філфакаўцы правялі круглы стол «Захаваем гістарычную спадчыну». У абмеркаванні ўдзельнічалі дэкан факультэта Сяргей Важнік, загадчык кафедры беларускага мовазнаўства Мікалай Прыгодзіч, намеснік генеральнага дырэктара Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Аляксандр Суша, галоўныя рэдактары часопіса «Роднае слова» Наталля Шапран і газеты «ЛіМ» Аляксей Чарота. Адною з тэм дыскусіі стала 500-годдзе выдання «Малой падарожнай кніжкі» Францыскам Скарынам.

Па меркаванні **Сяргея Важніка**, Дзень роднай мовы – гэта адмысловы дзень, калі беларусы могуць прызнацца ў любові матчынай мове – за яе мілагучнасць, пывучасць, мяккасць, самабытнасць. І перадусім за тое, што яна ў нас ёсць і дазваляе «людзмі звацца», асабліва калі згадаеш, што і ў якой колькасці на ёй напісана. Пачынаючы ад Ф. Скарыны, С. Буднага, В. Цяпінскага, Статутаў ВКЛ і заканчваючы творами сучасных паэтаў і пісьменнікаў.

– На думку Алеся Разанава, «Кожны народ мае хаця б адзін геніяльны твор, і гэты твор – мова». Нават калі б на нашай мове не было нічога напісана, мова заслугоўвае быць прызнанай самым геніяльным нацыянальным творам. Штодня пераконваюся ў гэтым, знаходзячы «залацінкі» спецыфічных беларускіх канструкцый у мастацкіх творах пачатку ХХ ст., – распавядае Сяргей Аляксандравіч. – Так, наша мова і наша культура знаходзяцца «на скразняку» культур, што робіць беларускую мову больш гнуткай, больш адкрытай, больш сінкратычнай. Прыгадаю Адама Супруна, які ў сваіх навуковых працах даказаў, што беларуская літаратурная мова знаходзіцца паміж двума моўнымі арэаламі – Slavia Orthodoxa і Slavia Latina. А гэта значыць, што ў ёй ёсць элементы як адной Слав’і, так і другой. Да ўсяго дададзім і ўласнабеларускія рысы, якіх няма ў іншых славянскіх мовах. І памятайма: мы цікавыя свету як носбіты нацыянальнай мовы і нацыянальнай культуры, якія варта вывучаць, захоўваць і ўзбагачаць.

Аляксандр Суша адзначыў, што «Малая падарожная кніжка» – гэта не чарговае выданне, а ўнікальная з’ява ў беларускай гісторыі, адна з найбольшых загадак ХХ стагоддзя. Нягледзячы на назву, выданне даволі аб’ёмнае і зусім не кішэннага фармату – каля 1,5 тысяч старонак.

– Вельмі рады прыняць удзел у гэтым сапраўдным свяце – тыдні роднай мовы. Тыдня мала. Думаю, і года было б мала. Тым не менш гэта ініцыятыва бяспрэчна вельмі карысная і можа даць добры вынік. Беларуская мова не проста спадчына, якая засталася нам ад продкаў, не проста знак і сімвал, а механізм, які дазваляе нам самарэалізавацца і ўзвысіцца, – падзяліўся Аляксандр Аляксандравіч.

Акрамя гэтага, Аляксандр Суша прэзентаваў сваю кнігу «Беларускі буквар», у якой шмат сказаў пра мову, літаратуру, кніжнасць, растлумачыў, чаму беларусы маюць магчымасць ганарыцца дасягненнямі сваіх продкаў.

Інтэлектуальна-пазнавальная гульня «Філалогія і Я» працягнула тыдзень роднай мовы. У гульні прынялі ўдзел студэнты-першакурснікі спецыяльнасцяў «беларуская філалогія» і «руская філалогія» філалагічнага факультэта.

Конкурсныя заданні былі разнастайныя: студэнты адказвалі на пытанні падчас квіза, рыхтавалі відэавізітоўкі, пісалі вершы і спявалі аўтарскія песні на беларускай мове.

– Уражанні засталіся самыя прыемныя. Люблю конкурсы, падчас якіх можна пра-

А. Суша ўручае дэкану філалагічнага факультэта С. Важніку падарункавы экзэмпляр свайго кнігі «Беларускі буквар»

явіць як інтэлектуальныя, так і творчыя здольнасці. Падрыхтоўка і сама гульня гурту каманду, насычае новымі ведамі. З нецярплівасцю чакаю іншыя падобныя мерапрыемствы, – расказала пра гульню ўдзельніца спецыяльнасці «руская філалогія» філалагічнага факультэта.

Каманду-пераможцу гульні ўзначальвала студэнтка спецыяльнасці «беларуская філалогія» **Яўгенія Касіловіч**.

– Конкурс выклікаў шмат пазітыву. Парадавала вынаходліваць сяброў: яны перапісалі песню «Простыя словы» на філалагічны лад: «Простыя словы, простыя тэмы, можам адрозніць гук і фанему». Атрымалася цудоўна! Іншыя заданні таксама спадабаліся. Асабліва весела было выдумляць апавяданне, дзе кожнае слова пачынаецца на літару «п». І пакуль астатнія ўдзельнікі читалі прыгожыя творы пра каханне, мы напісалі пра папугая, што ёў пельмені, і значна паднялі ўсім настрой. Вянком конкурсу стаў цудоўны падарунак – «Псалтыр» на беларускай мове. Рада, што дзякуючы перакладчыкам Божае Слова ўсё часцей гучыць па-беларуску, – падзялілася ўражаннімі Яўгенія.

Дзяўчына марыць, каб беларускай мове не патрэбна было ўрачыстае свята для таго, каб утрымлівацца ў сэрцах людзей:

– Пашырыць межы яе ўжывання з элітарнай сферы і культурнага асяроддзя да побытавых стасункаў – самае лепшае, што можа зрабіць кожны беларус для роднай мовы. Жадаю, каб яна жыла ў народзе, а народ жыў ёю.

Таксама на філфаку прайшло некалькі адкрытых лекцый (у тым ліку ў анлайн-фармаце), навуковая гасцеўня.

Адзначалі свята роднай мовы і на факультэце журналістыкі. Там падрыхтавалі шэраг мерапрыемстваў. Напярэдадні Міжнароднага дня роднай мовы, 18 лютага, распачалася акцыя «З мовай і ў сне і наяве». Першай падзеяй стала публічная лекцыя прафесара Віктара Іўчанкава «Мова і штучны інтэлект». Слухачы пашырылі веды пра развіццё мовы, прааналізавалі складаныя з’явы функцыянавання мовы і, вядома, адчулі асалоду ад меладычнага гучання роднага маўлення. Падчас мерапрыемства таксама павіншавалі пераможцаў конкурсу чытальнікаў, які праходзіў на факультэце. Прыняць удзел маглі не толькі студэнты, але і выкладчыкі. Больш за 30 заявак атрымалі арганізатары ад беларускіх і замежных студэнтаў.

У лік найлепшых чытальнікаў увайшла студэнтка з Кітая Хуан Лін, 2 курс, а таксама першакурсніца Алеся Гусарэвіч, Лізавета Петрусёва, Дар’я Пілюга, Анастасія Нікановіч. Паглядзець конкурсныя відэа пераможніц можна ў тэлеграм-канале кафедры медыялінгвістыкі і рэдагавання журфака БДУ.

пяро. Атрымаўся вобраз дамы, якая піша ліст каханаму, выказвае свае пачуцці. Дарэчы, верш быў пра ўзнёслае, чыстае і светлае каханне, – дзеліцца ўспамінамі Лізавета.

Таксама на журфаку адбылася Міжнародная навукова-практычная канферэнцыя «Стылістыка: мова, маўленне і тэкст», якая была прымеркавана да 100-годдзя з дня нараджэння доктара філалагічных навук прафесара БДУ Міхаіла Цікоцкага.

Да святкавання далучыўся і факультэт міжнародных адносін, які ў рамках дыялогавай пляцоўкі «Размова з міністрам» арганізаваў сустрэчу студэнтаў і выкладчыкаў з дырэктарам-галоўным рэдактарам Выдавецкага дома «Звязда» Аляксандрам Карлюкевічам. Падчас мерапрыемства абмеркавалі функцыянаванне беларускай мовы ў розных сферах грамадскага жыцця, агучныя ўнікальныя беларускія словы.

Міжкультурны кантэкс

Студэнты БДУ з Кітайскай Народнай Рэспублікі напярэдадні тыдня роднай мовы, 15 лютага, правялі канцэрт, прысвечаны кітайскаму Новому году і 30-годдзю дыпламатычных адносін Беларусі і Кітая. Яны выконвалі песні на чатырох мовах, а таксама дэманстравалі народныя і сучасныя танцы роднай краіны. Да трансляцыі канцэрта ў ZOOM далучаліся нават іх бацькі з КНР. Таксама замежныя студэнты правялі майстар-клас па каліграфіі, падчас якога навучылі беларусаў пісаць іерогліфы «шчасце», «каханне», «поспех» і розныя віншаванні. Падчас святкавання ўсіх гасцей запрашалі пачаставацца традыцыйнымі кітайскімі стравамі, паўдзельнічаць у віктарыне, якую падрыхтаваў Беларускі-кітайскі медыя-цэнтр, і атрымаць у якасці падарунка знакамітыя чырвоныя канверты. Верагодна, дні кітайскай культуры на журфаку стануць традыцыйнымі і будуць праводзіцца штогод.

Савет змяляцтваў з нагоды тыдня роднай мовы арганізаваў для замежных студэнтаў анлайн-конкурс.

– З 11 па 21 лютага разам з УВРМ мы правялі творчы конкурс для навучэнцаў БДУ. Асноўная мэта правядзення такога конкурсу – выхаванне любові да роднай мовы. У сучасным свеце з яго хуткім развіццём і змяненні вельмі важна захаваць нацыянальную культуру і сваю родную мову. Наш конкурс быў менавіта пра гэта. Каб кожны здолеў праявіць свой творчы патэнцыял, удзельнікам прапанавалі намінацыі «эсэ», «фота» і «відэа», – распавёў старшыня савета **Гадам Чарыёў**.

Арганізатары абвясцілі і ўзнагародзілі пераможцаў падчас святочнага фесту Наўруз, 22 сакавіка.

Нагадаем, што Міжнародны дзень роднай мовы быў заснаваны рашэннем ЮНЕСКА і адзначаецца з 2000 года.

Ксенія МАЦЮШКА

Кітайскія навучэнцы праводзяць майстар-клас па каліграфіі

«Некаторыя факты з біяграфіі бацькі сталі адкрыццём»

Пра бацьку, сваю сям'ю, працяг дынастыі навукоўцаў і любоў да БДУ распавядае Таццяна ЮРКШТОВІЧ, дачка Лукі Васільевіча Шашкова. Яна працуе загадчыкам лабараторыі хіміі поліцукрыдаў Навукова-даследчага інстытута фізика-хімічных праблем БДУ. Пад кіраўніцтвам Таццяны Лукінічы выконваюцца даследаванні і ажыццяўляюцца мерапрыемствы па арганізацыі вытворчасці лекавых прэпаратаў для лячэння сардэчна-сасудзістых, афтальмалагічных, анкалагічных і іншых захворванняў.

– Мой бацька памёр, калі мне было 19 гадоў. Калі я нарадзілася, яму было 52 гады. Мы з малодшай сястрой даволі познія яго дзеці, таму некаторыя невядомыя нам факты біяграфіі бацькі сталі сапраўдным адкрыццём. Напрыклад, мы ведалі, што ён быў з Магілёўскай вобласці, але не валодаў інфармацыяй, адкуль канкрэтна, з якой сям'і паходзіць. Дзякуючы працы з архівамі Алег Антонавіч Яноўскі даведаўся, што бацькам Луку Васільевіча былі простыя сяляне з вёскі з дзіўнай назвай Сертыслаўль. Падарункавае выданне пяцітомніка стане часткай нашага сямейнага архіва. Вельмі ўдзячныя супрацоўнікам БДУ за такую важную і глабальную працу.

Усе, хто ведаў майго бацьку асабіста, адзначалі, што ён быў вельмі добрым і чулым чалавекам, быў не вельмі строгім педагогам, але ў меру патрабавальным. Нас з сястрой у дзяцінстве ніколі не каралі, таму што бацька заўсёды быў катэгарычна супраць любога гвалту з дзецямі. Вёў здаровы лад жыцця і негатыўна ставіўся да людзей, якія курылі ці злоўжывалі спіртнымі напоямі. У характарыстыках як дэкана філфака яго называлі «чулым і ўважлівым кіраўніком».

Збольшага нашым выхаваннем усё ж займалася мама. Яна выклала гісторыю ў школе і аддавала нямала часу працы. У яе была памочніца па гаспадарцы, якая таксама праводзіла час з намі.

Мы з сястрой заўсёды адчувалі, што жывём у асаблівай сям'і, якая рэальна адносілася да інтэлектуальнай эліты Беларусі. Мы жылі ў доме навуковых супрацоўнікаў БДУ на праспекце Незалежнасці побач з галоўпаштамтам. Палова герояў пяцітомнага зборніка, якія зрабілі значны ўнёсак у развіццё навукі і БДУ, былі нашымі суседзямі, ды і ў цэлым наша сям'я мела зносіны з вядомымі беларускімі людзьмі. Тут жылі Кандрат Крапіва, Аркадзь Куляшоў, Міхась Лынькоў, Максім Танк. Мы сябравалі з дзецьмі гэтых вядомых літаратараў, хадзілі на дні нараджэння і проста пагуляць.

Л. В. Шашкоў на пасяджэнні Дзяржкамісіі (другі справа)

Адзін з заснавальнікаў і арганізатараў педагагічнай навукі Беларусі Лука Васільевіч Шашкоў з 1937 па 1968 гг. працаваў у БДУ. Выпускнік педфака БДУ 1920-х гадоў. Працаваў выкладчыкам, загадчыкам кафедры педагогікі і псіхалогіі, дэканам гістарычнага і філалагічнага факультэтаў БДУ.

Л. В. Шашкоў з жонкай Марыяй (1949 г.)

У гэтым элітным доме з адмысловай атмасферай я правяла не толькі дзяцінства, але і большую частку дарослага жыцця. Так атрымалася, што выйшла замуж і пераехала з пятага пад'езда ў першы. Бацька майго мужа – Мікалай Аляксандравіч Юрштэвіч – быў у свой час прарэктарам політэхнічнага інстытута. З домам звязаны самыя цёплыя ўспаміны пра наша дзяцінства і цікавыя знаёмствы з вялікімі.

«Большую частку вольнага часу бацька праводзіў за пісьмовым сталом»

У нас была добрая хатняя бібліятэка. Чыталі з сястрой шмат, вельмі любілі рускіх класікаў. Бацькі-гісторыкі не настойвалі, каб мы глыбока вывучалі гэты прадмет. Хоць усяляк імкнуліся матываваць нас добра вучыцца.

У маіх дзіцячых успамінах бацька большую частку свайго вольнага часу праводзіў за пісьмовым сталом. Вельмі шмат працаваў над доктарскай дысертацыяй па тэме «Дыдактычныя асновы навучання». Яго цікавіла пытанне, якім чынам дамагчыся максімальнай эфектыўнасці навучання дзецей. Ён лічыў,

што ключавыя ролі ў гэтым пытанні павінны сыграць і бацькі, і школа, і грамадства, а яшчэ зацікаўленасць у вучобе саміх вучняў. Гэту тэму ён асвятляў у газетах, пісаў пра гэта навуковыя працы, выступаў з дакладамі на канферэнцыях. Працаваў ён шмат і вельмі рупліва, быў фанатыкам сваёй справы. Калі быў дэканам, не пераставаў чытаць розныя курсы.

«Нават не было сумневаў, што варта абраць для вучобы БДУ»

У школе ў мяне заўсёды ляжала душа да хіміі. У 8 класе вызначыла для сябе, што буду ступаць на хімак. Нават не было сумневаў, што варта абраць БДУ. У нашай сям'і заўсёды ішла гаворка пра тое, што гэта найлепшая ВУ ў нашай краіне. Бацька вельмі паважліва ставіўся да роднага ўніверсітэта і месца сваёй працы.

Мой выбар ВУ і далейшага напрамку для прафесійнага развіцця бацькі ўсяляк падтрымлівалі. Хоць бацька сышоў з жыцця ў 1968 годзе, калі я была на 2 курсе.

Пры паступленні ў 1966 годзе конкурс быў даволі вялікі: амаль два медалісты на месца. Гэта быў

год, калі адначасова выпусцілі 10 і 11 класы. Як медалістка, я здавала толькі хімію. У мяне была «пяцёрка», таму паступіла без асаблівых праблем. Наш курс лічыўся адным з наймацнейшых за ўсю гісторыю хімафа. Вельмі многія ў перспектыве сталі навукоўцамі і дамагліся поспехаў у кар'еры. Сястра па маім прыкладзе праз 4 гады таксама паступіла на хімак.

Пасля хімафа ў 1971 годзе я засталася працаваць на факультэце на кафедры хіміі высокамалекулярных злучэнняў і калоіднай хіміі, якую ўзначальваў выбітны навуковец-хімік Фёдар Мікалаевіч Капуцкі. Ён працяглы час быў намеснікам міністра адукацыі, але ніколі не спыняў сваю навуковую дзейнасць. Ён аказаў на мяне вялікі ўплыў – пад яго кіраўніцтвам я абараняла дысертацыю, рабіла першыя крокі ў кар'еры.

У 1978 годзе на базе хімічнага факультэта арганізавалі НДІ фізика-хімічных праблем БДУ. Усе навуковыя супрацоўнікі нашай кафедры перайшлі працаваць у лабараторыю фізічнай хіміі і мадыфікацыі цэлюлозы. У перспектыве гэта лабараторыя пераўтварылася ў аддзел, дзе было створана некалькі лабараторый, адну з якіх узначаліла я.

Мае навуковыя даследаванні звязаны з распрацоўкай лекавых прэпаратаў на аснове мадыфікаваных поліцукрыдаў для прымянення ў хірургіі, кардыялогіі, афтальмологіі, анкалогіі. Больш за 10 распрацаваных прэпаратаў вырабляюцца фармацэўтычнымі прадпрыемствамі Беларусі, практычна ўсе яны маюць патэнтную абарону ў нашай краіне і Расійскай Федэрацыі, а прэпарат «Тэмадэкс» для лакальнай хіміятэрапіі злякасных пухлін галаўнога мозга абаронены патэнтамі Еўрапейскага саюза, ЗША, Кітая і Індыі.

«Любоў да хіміі – гэта ў нас сямейнае»

Развівацца ў навуцы, у хіміі, працягнула і мая сястра. Ірына Лукінічна працуе старшым навуковым супрацоўнікам у Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. Яе навуковыя інтарэсы звязаны з фасфатамі.

Так атрымалася, што любоў да хіміі – гэта ў нас сямейнае. Мой сын Мікалай пайшоў па маіх слядах і таксама паступіў на хімак у БДУ ў пачатку 90-х гадоў. Хімію ў школе ў яго выклала мая ўніверсітэцкая сяброўка. Менавіта яна прывіла сыну любоў да гэтага прадмета. Я заўсёды падтрымлівала яго імкненні. Мікалай пасля заканчэння ўніверсітэта працаваў у лабараторыі ў Фёдара Мікалаевіча Капуцкі і, як і я, займаўся вывучэннем лекавых прэпаратаў на аснове мадыфікаваных поліцукрыдаў. Атрымалася так, што мы гаворым з сынам на адной прафесійнай мове і маем абсалютна падобныя навуковыя інтарэсы. Цяпер ён працуе намеснікам дырэктара па навуковай працы на дзяржаўным фармацэўтычным прадпрыемстве.

Пазней любоў да хіміі праявілася і ў маёй унучкі Яны. Яна вучылася ў Ліцэі БДУ, а затым паступіла на хімак БДУ. Атрымала дыплом з адзнакай і паспяхова скончыла магістратуру. Цяпер яна працуе на кафедры фізічнай хіміі асістэнтам і адначасова вучыцца ў аспірантуры, актыўна вывучае тэрмадынаміку і плануе працягнуць развівацца ў навуцы.

Думаю, што мой бацька Лука Васільевіч ганарыўся б тым, што яго дзеці, унукі і праўнукі працягваюць інтэлектуальныя традыцыі сям'і і развіваюцца ў навуцы ў родным БДУ.

«Найважнейшай часткай сваёй місіі як выкладчыка ўніверсітэта Л. В. Шашкоў лічыў пастаяннае павышэнне кваліфікацыі, што ў абавязковым парадку павінна падмацоўвацца даследчай працай. Таму ён

і не зважаў на адміністрацыйную кар'еру, вызначыў для сябе неабходнасць працы над доктарскай дысертацыяй. Тым самым спрабаваў нагнаць прапушчанае, публікаваў артыкулы, якіх ва ўмовах даваенных і паваенных гадоў у «паслужным спісе» было відавочна недастаткова для падтрымання іміджу ўніверсітэцкага навукоўца», – гаворыцца ў зборніку «Інтэлектуальная эліта Беларусі».

У 1981 г. БДУ адзначаў сваё 60-годдзе. Святаванне юбілею праходзіла пышна, нават пампезна, у традыцыйных тых гадоў. 14 студзеня 1982 г. у зале Вялікага тэатра оперы і балета Беларусі прайшло ўрачыстае пасяджэнне. На ім прысутнічалі афіцыйныя асобы: Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР І. Я. Палякоў, другі сакратар ЦК КПБ У. І. Бровікаў і інш. Прыбылі дэлегацыі Маскоўскага, Ленінградскага, Кіеўскага, Ташкенцкага, Вільнюскага, Латвійскага ўніверсітэтаў. Згодна з указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР ад 13 студзеня 1982 г., універсітэт быў узнагароджаны Ганаровай граматай, якая была ўручана яго рэктару А. У. Беламу.

У юбілейны год праходзілі розныя мерапрыемствы – агляд конкурсу мастацкай самадзейнасці, першае месца на якім атрымаў калектыў фізічнага факультэта; творчы конкурс на найлепшы твор паэтычнага, музычнага і драматычнага жанраў; спартакіяда «Здароўе»; 6-ы злёт студэнтаў-філолагаў, прысвечаны 100-годдзю з дня нараджэння Я. Коласа і Я. Купалы, і інш. Была праведзена студэнцкая навуковая канферэнцыя, на якой выступілі 117 найлепшых студэнтаў – пераможцаў алімпіяд, лаўрэатаў усесаюзных і рэспубліканскіх конкурсаў. У снежны адбылася навуковая канферэнцыя маладых навукоўцаў БДУ «Актуальныя праблемы грамадскіх і прыродазнаўчых навук», а на лёгкаатлетчным манежы «Дынама» прайшло адкрыццё XXX універсітэцкай спартакіяды.

Недахоп плошчаў і праблемы будаўніцтва

У 1983 г. універсітэцкі калектыў узначаліў акадэмік **Леанід Іванавіч Кісялеўскі**. Адзначу, што 1980-я гады былі даволі складанымі. Крызіс, які павольна, але няўхільна ахопліваў СССР, натуральна, адбіўся і на дзейнасці ўніверсітэта, найбольш балюча праявіўся ў будаўніцтве. У адпаведнасці з генеральным планам развіцця БДУ, зацверджаным у 1981 г., прагледжвалася распахачь у 1985 г. будаўніцтва новага ўніверсітэцкага гарадка на новых пляцоўках. Аднак ужо ў 1983 г. з-за абмежаванасці капіталаўкладанняў гэтая задача не ўяўлялася магчымай. Больш за тое, вясною 1983 г. аддзел капітальнага будаўніцтва БДУ быў ліквідаваны. Пытанні будаўніцтва былі перададзены ў аддзел тэхнічнай эксплуатацыі. З-за адсутнасці сродкаў марудна ішло будаўніцтва вытворчага корпуса СКТБ з ВВ, Вілейскай біялагічнай навучальнай базы. Было «замарожана» фінансаванне аб'екта «Інтэрнат на вуліцы Крапоткіна». Універсітэт істотна не хопала плошчаў.

У 1983 г., паводле пастановаў ЦК КПБ і Савета Міністраў БССР, да БДУ на правах арэнды быў далучаны навучальны корпус Інстытута народнай гаспадаркі на вуліцы Свядлова, у якім размясціўся факультэт журналістыкі. Прыпыненне будаўніцтва адбылося і на забеспячэнні інтэрнатамі. Так, у 1984 г. яно складала 67 % ад патрэбнай колькасці месцаў.

У 1980-я актывізавалася прафарыянтацыйная работа са школьнікамі і патэнцыйнымі абітурыентамі. Побач з традыцыйнымі днямі адчыненых дзвярэй арганізаваліся сустрэчы выпускнікоў школ з кіраўніцтвам універсітэта. Даведчыя і рэкламныя матэрыялы па наборы студэнтаў рассылаўся ва ўсе раёны, гарана, абланы, сярэднія школы, раённыя і абласныя дамы культуры, будоўлі, калгасы і г. д.

З 1984 г. была ўведзена мэтавая падрыхтоўка настаўнікаў па накіраваных раёнах, што дадала жадання абітурыентам паступаць на педспецыяльнасці. Ва ўніверсітэце паспяхова працавала грамадская прыёмная камісія, якая ўтварылася ў 1983 г. па ініцыятыве камітэта камсамола. Праца камісіі была скіравана на актывізацыю прафарыянтацыйнай работы ў школах і прафтэхвучылішчах, на аказанне метадычнай дапамогі абітурыентам у афармленні дакументаў, размеркаванні месцаў у інтэрнатах і г. д.

Найбольшы конкурс на дзённую форму навучання ў 1985/86 навучальным годзе быў на спецыяльнасці: «Гісторыя», «правазнаўства», «геаграфія». Найменшы – на «радыёфізіку і электроніку», «палітэканомію», «фізіку» (педагагічны паток), «гісторыю КПСС». План прыёму год ад году

Студэнты ў дварыку БДУ падчас святкавання Дня ведаў (1986)

Сустрэча дэлегацыі БДУ з удзельнікамі абароны Савецкага Запаляр'я

Заняткі па грамадзянскай абароне

10 дзесяцігоддз

1980-я: праблемы будаўніцтва і выхавання моладзі, Н

скарачаўся і ўзрос толькі ў 1988/89 навучальным годзе. Адпаведна змянялася і агульная колькасць студэнтаў ва ўніверсітэце. У гэтыя гады да тысячы студэнтаў дзённай формы навучання служыла ў Савецкай Арміі. Паступова ўзрастала колькасць студэнтаў-завочнікаў і змянялася колькасць студэнтаў-вячэрнікаў.

БДУ вырашае пытанні метадыкі і педагагічнай практыкі

У першай палове 80-х гадоў крыху змянілася роля ўніверсітэта ў сферы вышэйшай адукацыі: БДУ разглядаўся пераважна як ВНУ, што рыхтуе педагагічныя кадры для працы ў агульнаадукацыйнай і прафесійнай школе. На факультэтах дзейнічалі асобныя педагагічныя аддзяленні, у тым ліку на фізічным і механіка-матэматычным. У гэтым кірунку карэкціравалася праца навукова-метадычнага савета (НМС). Секцыя НМС абмяркоўвалі пытанні метадыкі чытання спекурсаў, выдання навукова-метадычнай літаратуры, павышэння эфектыўнасці вытворчай і педагагічнай практыкі і г. д. Увогуле, у сувязі з распачатай школьнай рэформай у лютым 1984 г. БДУ быў вызначаны як базавая ВНУ Міністэрства вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі БССР. На базе ўніверсітэта штогод адбываліся занальныя навукова-метадычныя канферэнцыі сярод ВНУ Беларусі, Прыбалтыкі, Калінінградскай вобласці РСФСР.

Між тым у жыцці ўніверсітэта паўставалі новыя праблемы, якія палягалі ў плоскасці сувязяў адукацыйных праграм ВНУ з запатрабаваннямі тагачаснай моладзі. Супярэчлівыя працэсы адбываліся і ў камсамольскай арганізацыі БДУ. Многія формы працы камсамола не адпавядалі інтарэсам юнакоў і дзяўчат. Адсутнасць жывой, дзейснай работы, фармалізм здолелі звесці на нішто нават такі цікавы від адпачынку і спорту, як турызм! Існавала палажэнне, што кожны студэнт для здачы нормаў ГПА павінен схадзіць у аднадзённы паход не менш чым на 25 км, а нормы павінны былі здаваць усе.

За кароткі час дзейнасці генеральнага сакратара ЦК КПСС Ю. У. Андропова па-новому быў пастаўлены шэраг пытанняў сацыяльна-эканамічнага развіцця. Натуральна, што партарганізацыя БДУ дзейнічала ў агульным рэчышчы. Так, пасля падрабязнага абмеркавання матэрыялаў чэрвеньскага (1983 г.) пленума ЦК КПСС ва ўсіх партгрупнах універсітэта ў кастрычніку 1983 г. адбыўся сход партыйнага актыву, у якім акрамя

членаў парткама, работнікаў прафкама, камітэта камсамола ўдзельнічалі дэканы факультэтаў, загадчыкі кафедраў, дырэктары НДІ, ІПК, СКТБ, работнікі ЦК і АК КПБ. Намеснік сакратара парткама П. І. Брыгадзін выступіў з дакладам, дзе адзначаў сярод недахопаў павелічэнне колькасці пропускаў заняткаў студэнтамі па няўважлівых прычынах, асабліва на геафаку, рост колькасці нездавальняючых адзнак, пропускі заняткаў выкладчыкамі, зніжэнне вучэбнай дысцыпліны і інш. У 1984 г. была распрацавана «Комплексная праграма ідэйна-выхаваўчай работы са студэнтамі», разлічаная на пяцігадовы перыяд навучання ва ўніверсітэце. У адпаведнасці з ёй факультэты і падраздзяленні ўніверсітэта складалі свае «Комплексныя планы ідэйна-выхаваўчай работы» на календарны і навучальны гады. Выхаваўчая праца была скіравана на неабходнасць выпрацоўкі актыўнай жыццёвай пазіцыі, фарміраванне светапоглядных асноў у першакурснікаў і навуковага ўяўлення ўсіх студэнтаў пра палітыку КПСС, эканоміку, ідэалогію і г. д. Штучна культываваны і насаджаны настроі вялі да натуральнай рэакцыі адмаўлення, імкнення да разнаволенасці. Гэта ўсё часцей выяўлялася ў бескультурных паводзінах часткі навучэнцаў (псаванні ўніверсітэцкіх матэрыялаў, размаляванні сталаў аўдыторыі і бібліятэк, крэслаў, мэблі студэнцкіх інтэрнатаў).

Разам з тым былі і вельмі ўдалыя формы выхаваўчай работы, якія знаходзілі станоўчы водгук у студэнцкім асяроддзі. Напрыклад, праца ў педагагічных атрадах сярод дзяцей з інтэрнатаў і дзіцячых дамоў, калі заробленыя грошы часцей за ўсё ішлі на набыццё розных рэчаў для тых жа дзяцей. Найбольш удалай была праца атрада «Малодосць» мехмата, што ўзяў шэфства над дашкольным дзіцячым домам № 2 г. Мінска. У 1984 г. 735 студэнтаў уваходзілі ў зводныя камсамольскія педатрады, якія працавалі ў 30 падшэфных школах Мінска, 3 дзіцячых дамах і 2 школах-інтэрнатах, а таксама ў 8 сельскіх школах Уздзенскага, Стаўбцоўскага, Маладзечанскага, Дзяржынскага раёнаў.

Па-ранейшаму значную ролю ў працоўным выхаванні працягвалі адыгрываць будатрады. Студэнты працавалі на будаўнічых пляцоўках Мінска і Мінскай вобласці, у Карэліі, Цюмені, Нечарназем'і, Казахстане, Усць-Ілімску і іншых месцах. Усе СБА залічвалі ў свой склад «ганаровых байцоў» і ветэранаў вайны, працы, партыі, камсамола і пералічвалі іх заробак у Фонд міру.

Па ініцыятыве камітэта камсамола ствараліся інтэрнацыянальныя СБА, якія выезджалі на працу ў Балгарыю і ГДР і таму карысталіся вялікай папулярнасцю. Значна больш увагі парткам БДУ і камітэт камсамола пачалі надаваць адраджэнню і ўзмацненню традыцый універсітэта. Такія святы, як «Дзень ведаў», «Дзень факультэта», «Дзень выпускніка», «Дзень адчыненых дзвярэй», сталі праводзіцца па адмысловым сцэнарыі, як тэатралізаваныя пастаноўкі. Вялікай папулярнасцю карыстаўся традыцыйны фестываль «Студэнцкая вясна», які праводзіўся штогод як агляд-конкурс мастацкай самадзейнасці сярод факультэтаў. У другой палове 80-х гадоў у БДУ працавала 13 калектываў: народны ансамбль танца «Крыжачок», народная харавая капэла, аркестр народных інструментаў, народны студэнцкі тэатр, народная агітбрыгада «Фенікс», хор народнай песні, дзіцячы ансамбль танца «Крынічка», цымбальны ансамбль і інш. У 1984/85 навучальным годзе фальклорна-этнаграфічны ансамбль «Неруш» за праграму «Свята Каляд» атрымаў званне «народны», а за праграму «Вянок беларускіх партызанскіх песень» стаў лаўрэатам Усесаюзнага конкурсу самадзейнай мастацкай творчасці і заваяваў залаты медаль на еўрапейскім фестывалі фальклору ў Балгарыі.

У 1984/85 навучальным годзе быў праведзены эксперымент па павышэнні калектывнай адказнасці акадэмічных груп за ўзровень ведаў і прафесійную практыку. Эксперымент паказаў эфектыўнасць метадаў стымулявання найлепшых груп. Больш увагі надавалася такім формам работы, як рэйды «Камсамольскага пражэктара» па праверцы наведвання і паспяховасці, кансультацыйныя пункты, лекторыі «Вучыся вучыцца», «Савет выдатнікаў» і г. д. Агульная мэтанакіраваная праца садзейнічала дасягненню пэўных вынікаў: паспяховасць на дзённым аддзяленні заставалася ў сярэднім 91 %, (на вячэрнім – 81 %, на завочным – 75,5 %).

Наладжванне сувязяў паміж адукацыйнай і вытворчасцю

З сярэдзіны 80-х гадоў Беларусь, як і іншыя рэспублікі СССР, увайшла ў перыяд радыкальных эканамічных і сацыяльных пераўтварэнняў. Красавіцкі (1985 г.) пленум ЦК КПСС, XXVII з'езд КПСС (люты 1986 г.) вызначылі новы палітычны курс, скіраваны на паскарэнне сацыяльна-эканамічнага развіцця і ўсебаковае абнаўленне грамад-

Дзень ведаў (1986)

Кніжная выстава ў БДУ

Візіт міністра вышэйшай адукацыі Сірыі

Польмя ведаў (1986)

яў БДУ

овыя навукова-вучэбныя цэнтры, катастрофа на ЧАЭС

ства. Асноўнымі шляхамі для паляпшэння становішча ў БДУ вызначаліся: рост матэрыяльнай базы ўніверсітэта, павышэнне якасці падрыхтоўкі спецыялістаў (асабліва тых, што валодаюць тэхналогіяй прымянення ЭВМ), трывалае ўзаемадзеянне адукацыі з вытворчасцю і навукай, павышэнне працэнта ўкаранення вынаходніцтваў у народную гаспадарку і г. д. Сярод найбліжэйшых задач называлася паляпшэнне прафарыентацыйнай работы і паспяховасці студэнтаў, павышэнне якаснага складу кадраў, наданне навучальнаму працэсу прыстасаванасці да новага, развіццё ініцыятывы, крытыкі і самакрытыкі і г. д.

Спачатку ўсё было няблага, першыя крокі прывялі да пэўнага ажыўлення і зрухаў, асабліва ў галіне фундаментальных і прыкладных даследаванняў. Дзеля ўдасканалення навукова-даследчай работы ствараліся новыя лабараторыі, арганізаваліся навукова-даследчыя лабараторыі (НДЛ). Для паляпшэння якасці прафесійнай падрыхтоўкі спецыялістаў універсітэт пачаў пашыраць і ўмацоўваць сувязі са «спажыўцамі» выпускнікоў, каб больш аператыўна рэагаваць на запыты народнай гаспадаркі шляхам адкрыцця новых спецыялізацый і ўдасканалення існуючых, прыцягнення да чытання спецкурсаў навукоўцаў і спецыялістаў вытворчасці, выкарыстання вытворчых плошчаў, прылад і абсталявання. Эфектыўна працавалі вучэбна-навукова-вытворчыя аб'яднанні (ВНВА) БДУ – ВА «Інтэграл», БДУ – «Гранат». У ліпені 1985 г. на вытворчых плошчах СКТБ з ВВ БДУ былі арганізаваны сектар аддзела прыёмных сістэм прадпрыемства а/я Г-4097 па распрацоўцы адмысловай аналага-лічбавай апаратуры.

Каб накіроўваць дзейнасць універсітэта на вырашэнне істотных навуковых і навукова-тэхнічных праблем, развіваць сувязі навукі з вытворчасцю, у верасні 1985 г. пры Вучоным савеце БДУ была створана навукова-метадычная камісія, якую ўзначаліў рэктар Л. І. Кісялёўскі. У лістападзе 1985 г. пачалася распрацоўка плана перспектыўнага развіцця навукі ў БДУ ў рамках «Комплекснай праграмы навукова-тэхнічнага прагрэсу на перыяд да 2010 г.» і «Генеральнай схемы развіцця і размяшчэння вытворчых сіл СССР на перыяд да 2005 г.».

Але 26 красавіка 1986 г. адбылася трагічная падзея, якая закранула ўсю Беларусь і ўвайшла ў сусветную гісторыю. Выбух атамнага рэактара на Чарнобыльскай АЭС быў для краіны сапраўднай катастрофай – на яе

тэрыторыю прыпала 70 % усяго радыеактыўнага забруджвання. Комплексныя вучэнні па грамадзянскай абароне як у цэлым па Беларусі, так і ў БДУ выявілі некампетэнтнасць і бездапаможнасць.

1 чэрвеня 1986 г. у сувязі з Чарнобыльскай катастрофай на базе НДІ ФХП была створана часовая навуковая лабараторыя «Радыяхімія» ў складзе вядучых спецыялістаў інстытута і хімічнага факультэта. Першачарговым напрамкам працы сталі аналіз вады, глебы, біялагічных матэрыялаў з раёнаў аварыі, распрацоўка метадаў вымання радыеактыўных ізатопаў з вады і некаторых харчовых прадуктаў.

Магчымасці рэфармавання ўніверсітэта суправаджаліся вялікімі цяжкасцямі. Галоўнай перашкодай стала слабая матэрыяльна-тэхнічная база (МТБ) БДУ. 12 красавіка 1986 г. ЦК КПБ і Савет Міністраў БССР прынялі пастанову, паводле якой БДУ быў адведзены ўчастак плошчай 139,9 га ў раёне Шчымысліцы для далейшага будаўніцтва аб'ектаў універсітэта. Аднак па-сапраўднаму работы так і не былі разгорнуты.

30 верасня 1987 г. была прынята новая пастанова ЦК КПБ і СМ БССР, у якой адзначалася, што адсутнасць яснай перспектывы развіцця МТБ універсітэта прывяла да таго, што шэсць аб'ектаў універсітэта расканцэнтраваны па тэрыторыі трох раёнаў г. Мінска і Мінскага сельскага раёна, шэраг факультэтаў размяшчаўся ў непрыстасаваных для навучання будынках. Некаторыя будынкі даваеннай пабудовы знаходзіліся ў аварыйным стане. У дакуменце падкрэслівалася, што не выканана ніводная пастанова, якая тычылася развіцця БДУ (майская 1972 г., снежаньская 1979 г., красавіцкая 1985 г.). Савету Міністраў БССР даручалася ажыццявіць да 1995 г. перавод прыродазнаўчых факультэтаў і навукова-даследчых інстытутаў на новую пляцоўку ў в. Шчымысліца, давесці забяспечанасць БДУ навучальнымі плошчамі да нормы. Аднак рэалізавалася пастанова вельмі марудна, а становішча ўніверсітэта пагаршалася. Перспектывы заканчэння будаўніцтва новых карпусоў адсоўваліся спачатку на 2000 г., а пасля і на 2005 г.

Нагледзячы на складаныя матэрыяльна-тэхнічныя ўмовы, кіраўніцтва ўніверсітэта працягвала яго рэфармаванне. Найбольш істотныя поспехі былі дасягнуты ў сферы аб'яднання навукі і вытворчасці, што ажыццяўлялася галоўным чынам праз ВНВА БДУ з ВА «Гарызонт», «Інтэграл», «Планар», «Гранат», філіялы кафедраў. Адначасова

працягваўся працэс стварэння новых факультэтаў, кафедраў, даследчых устаноў. З мэтай паляпшэння падрыхтоўкі кадраў па прапанове кіраўніцтва БДУ на базе адпаведных устаноў АН БССР і факультэтаў універсітэта 7 снежня 1988 г. былі ўтвораны навукова-вучэбныя цэнтры матэматыкі і інфарматыкі, фізічны, хімічны, геолога-геаграфічны, біялагічны, гісторыка-філасофскі, філалагічны. 26 снежня 1988 г. у БДУ пад кіраўніцтвам Л. І. Кісялёўскага быў арганізаваны Навуковы цэнтр аэракасімнай дыягностыкі прыродных рэсурсаў Зямлі з мэтай павышэння эфектыўнасці навуковых даследаванняў адпаведных праблем.

Галоўным напрамкам у пад'ёме якасці падрыхтоўкі спецыялістаў быў вызначаны пераход ад масавага навучання да ўзмацнення індывідуальнага падыходу. Так, згодна з прапановай камітэта камсамола БДУ і Савета маладых вучоных ФПМ, у ліпені 1986 г. на гэтым факультэце быў арганізаваны комплексны творчы моладзевы калектыў, а ў лютым 1987 г. на фізфаку створана студэнцкае КБ. Для развіцця навукова-тэхнічнай творчасці моладзі (НТТМ) у сакавіку 1988 г. быў створаны Савет па НТТМ, які павінен быў арганізоўваць і каардынаваць дзейнасць НТТМ на факультэтах, кафедрах. Але ў хуткім часе выявіліся супярэчлівыя тэндэнцыі. З аднаго боку, узростанне цікавасці студэнтаў да НДР прывяло да якасных зрухаў у НДРС, з іншага — штогод павялічвалася ўплыў негатыўных фактараў: востры недахоп плошчаў, дэфіцыт найноўшага абсталявання і вылічальнай тэхнікі, адсутнасць у навучальных планах гадзін на НДРС, скарачэнне фонду зарплаты па гаспадарча-дамоўных НДР і скарачэнне колькасці студэнтаў, прыцягнутых да навукова-даследчых работ.

Перабудова ўводзіла ў вышэйшай школе, здавалася б, даўно забытыя правы ўнутранага кіравання. Пераход да сістэмы самакіравання практычна пачаў ажыццяўляцца з верасня 1985 г., калі на студэнцкае самакіраванне быў пераведзены інтэрнат № 6 (ФПМ). У кампетэнцыю студсавета інтэрната ўваходзілі пытанні правілаў унутранага распарадку, найму і звальнення персаналу і інш. Меркавалася, што гэта будзе садзейнічаць разгортванню ініцыятывы і грамадскай актыўнасці студэнцтва, вырашыць пэўныя праблемы інтэрнатаў. Аднак перанаселенасць інтэрнатаў не дала магчымасці разгарнуцца гэтай рабоце на поўную моц. З-за недахопу жыллёвых плошчаў пачасціліся

канфлікты. Тым часам палітыка перабудовы ў СССР сутыкнулася з вялікімі цяжкасцямі. Не быў рэалізаваны абвешчаны курс на паскарэнне сацыяльна-эканамічнага развіцця, удасканаленне сацыялізму ў СССР. Пачалі нарастаць крызісныя з'явы, пагоршыліся ўмовы жыцця насельніцтва, што ўзмацніла сацыяльную напружанасць у грамадстве. Натуральна, што ўсё гэта адбівалася і на жыцці БДУ: нізкая кнігазбяспечанасць навучальнай літаратуры (у 1986/87 навучальным годзе – 38,6 %), недахоп плошчаў для вучобы, лабараторый, музеяў, месцаў у інтэрнатах, праблемы размеркавання і г. д.

Грамадска-палітычнае жыццё напярэдадні 1990-х

Між тым пачаўся хуткі рост цікавасці большасці студэнцтва да нацыянальнай гісторыі, спадчыны, беларускай мовы. Пачалі ўзнікаць «аматарскія самадзейныя аб'яднанні і клубы па інтарэсах». У адным толькі Мінску іх было 566. Партыйныя кіраўнікі канстатавалі, што 65 % студэнтаў, апытаных у БДУ, былі ў той ці іншай ступені звязаны з такімі фарміраваннямі.

Студэнты і выкладчыкі ўдзельнічалі ў выбарах дэпутатаў Вярхоўнага Савета СССР, калі ўпершыню за ўсю гісторыю СССР было дазволена вылучаць некалькіх кандыдатаў. З калектывам БДУ сустраліся ў якасці кандыдатаў у дэпутаты такія вядомыя асобы, як міністр народнай адукацыі М. І. Дзямчук, першы сакратар Саюза пісьменнікаў Беларусі Н. С. Гілевіч, прарэктар па навуковай рабоце БДУ С. С. Шушкевіч.

Грамадская думка пачынала адыгрываць усё больш значную ролю, многія імкнуліся пачаць беларусізацыю ўніверсітэта. У другой палове лютага 1989 г. па ініцыятыве рэктарата, парткама і камітэта камсамола былі створаны бясплатныя курсы беларусказнаўства з аддзяленнямі гісторыі, культуры і мовазнаўства. Аднак рэспубліканскае парткіраўніцтва не вельмі спрыяла развіццю нацыянальнай мовы ў сістэме адукацыі, насяцяржана, а то і ваража ставіліся да гэтага розныя выкладчыкі і частка студэнцтва.

У лістападзе – снежні 1989 г. быў распрацаваны праект Закона аб мовах у БССР, ён абмяркоўваўся ў камісіях Вярхоўнага Савета, у друку, па радыё і тэлебачанні. Студэнты і выкладчыкі БДУ ў сваім лісце выказалі цвёрдую ўпэўненасць, «што выратаваць беларускую мову ад забыцця можна толькі пры ажыццяўленні палажэння аб наданні беларускай мове статусу адзінай дзяржаўнай мовы ў Беларускай ССР».

Летам 1990 г. была абвешчана Дэкларацыя аб дзяржаўным суверэнітэце Расійскай Федэрацыі. 27 ліпеня 1990 г. пасля непрацяглых вострых дэбатаў аднагалосна была прынята Дэкларацыя аб дзяржаўным суверэнітэце Беларускай ССР, якая абвясціла вяршэнства на тэрыторыі Беларусі Канстытуцыі БССР і яе законаў. Пачынаўся новы перыяд беларускай гісторыі.

Загадчык кафедры гісторыі Расіі прафесар Алег ЯНОЎСКИ

Папаўненне «Белай Русі» БДУ

У Дзень Канстытуцыі Беларусі, 15 сакавіка, прайшло пасяджэнне савета пярвочнай арганізацыі «Белая Русь» БДУ. Яго ўдзельнікі абмеркавалі пытанні, звязаныя з прыняццем змяненняў і дапаўненняў у Асноўны закон нашай краіны, і азнаёміліся з тэматычнай экспазіцыяй. Падчас сустрэчы адбылося ўрачыстае ўручэнне білетаў і памятных сувеніраў 22 новым членам пярвочнай арганізацыі.

З прывітальным словам да ўдзельнікаў пасяджэння звярнуўся прарэктар па выхаваўчай рабоце і сацыяльных пытаннях кандыдат гістарычных навук дацэнт **Іван Іванавіч Янушэвіч**.

– Сёння набыла сілу новая рэдакцыя Канстытуцыі 1994 года са змяненнямі і дапаўненнямі. Для гэтага была праведзена маштабная работа. Мы ўсе разам абмяркоўвалі тыя змены, якія дазваляць нашай дзяржаве, грамадству нармальна развівацца і жыць, праводзіць супольную палітыку на карысць нацыі, – адзначыў ён.

Старшыня пярвочнай арганізацыі рэспубліканскага грамадскага аб'яднання «Белая Русь» БДУ **Марына Сцяпаняўна Гудоўская** заўважыла, што актыўна ўдзельнічаў у падрыхтоўцы да правядзення рэспубліканскага рэферэндуму па ўнясенні змяненняў і дапаўненняў у Канстытуцыю Беларусі.

У студзені–лютым былі арганізаваны мерапрыемствы, дзе абмяркоўваліся асноўныя палажэнні новай рэдакцыі Канстытуцыі. Напрыклад, на фізічным факультэце адбыўся круглы стол на тэму «Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь

як аснова сацыяльнай абаронанасці грамадзян». Былі праведзены дыялагавыя пляцоўкі: на эканамічным факультэце ўзнімалася тэма сацыяльна-эканамічнай палітыкі Беларусі, на факультэце міжнародных адносін абмяркоўвалі інструменты знешняй палітыкі нашай краіны ў рэалізацыі і адстойванні нацыянальных інтарэсаў. На філалагічным факультэце адбылася гутарка пры ўдзеле дэкана юрыдычнага факультэта Андрэя Віктаравіча Шыдлоўскага. Таксама запамінальнай была сустрэча калектыву на чале з рэк-

тарам ВУН Андрэем Каралём з гандырэктарам агенцтва «Мінск-Навіны» Андрэем Крывашэвым і начальнікам упраўлення ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі адміністрацыі Маскоўскага раёна Мінска Наталляй Калеснікавай. А 29 снежня 2021 года ў БДУ з удзелам кіраўніцтва, дэканаў, дырэктараў інстытутаў, загадчыкаў кафедраў і членаў пярвочнай РГА «Белая Русь» БДУ адбылося калегіяльнае абмеркаванне праекта змяненняў і дапаўненняў у Канстытуцыю Беларусі.

– Вядома, усе мерапрыемствы садзейнічалі павышэнню цікавасці з боку навучэнцаў і работнікаў БДУ да правядзення рэспубліканскага рэферэндуму і ўнясення змяненняў у Асноўны закон краіны. Гэта вельмі важна. Паколькі, на мой погляд, Канстытуцыя – гэта такі светапоглядны дакумент, які вызначае ўсе бакі жыццядзейнасці дзяржавы і забяспечвае ўстойлівасць грамадства, – падзялілася **Марына Сцяпаняўна** і дадала: – Абноўленая Канстытуцыя стварае ўмовы для кансалідацыі беларускага народа, фарміравання нацыянальнай ідэнтычнасці на аснове агульных каштоўнасцяў. Таксама Асноўны закон краіны ў новай рэдакцыі ставіць перад нашым грамадствам такія задачы, як павышэнне ўзроўню адказнасці за сучаснае і будучыню краіны, усведамленне адзінства асабістых, грамадскіх і дзяржаўных інтарэсаў,

умацаванне патрыятычнага складніка, павышэнне цікавасці да вывучэння культурнай спадчыны і гістарычнага мінулага Беларусі, фарміравання пазітыўнага імкнення да ўдзелу ў грамадскім і сацыяльна-значным жыцці.

Паводле слоў старшыні пярвочнай арганізацыі РГА «Белая Русь», усе гэтыя пытанні надзвычай важныя для сістэмы вышэйшай адукацыі.

– Мы працуем з маладым пакаленнем беларусаў і, натуральна, адказныя за фарміраванне іх светапогляду і грамадзянскай пазіцыі. У сувязі з гэтым надзвычай прыемна, што ў шэрагі «Белай Русі» БДУ ўваходзяць новыя сябры, сярод якіх і студэнты. Зараз у пярвочнай арганізацыі «Белая Русь» БДУ ўжо 353 супрацоўнікі і навучэнцы нашай ВУН. Упэўнена, што разам у нас усё абавязкова атрымаецца, – сказала **Марына Сцяпаняўна**.

Яна таксама нагадала пра найбліжэйшыя планы пярвочкі. Да 9 мая будзе прымеркаваны міжнародны конкурс патрыятычных відэаролікаў «Давайце памятаць пра вайну». У маі адбудзецца выязныя мерапрыемствы «За здаровы лад жыцця. Пціч», пройдзе студэнцкі злёт «Патрыятычна-асветніцкая акцыя "Вязынка"», будучы арганізаваны паездка ў Брэсцкую крэпасць і тэматычныя выставы, прысвечаныя падзеям Вялікай Айчыннай вайны.

Марыя ШНА

На «Клумбе» квітнее «Лілея»

«Лілея» – прыгожая назва самадзейнага тэатральнага гурта, які стаў адным з праектаў клуба аматараў мастацкага слова «Клумба», што існуе пры Фундаментальнай бібліятэцы БДУ ўжо больш за 7 гадоў. Яго ўдзельнікі самі пішуць і ставяць невялікія паэтычныя спектаклі. Апошні з іх праходзіць у рамках духоўна-асветніцкага праекта, прымеркаванага да Года гістарычнай памяці – «Прападобная Ефрасіння Полацкая – асветніца зямлі беларускай». Праект ініцыявала Фундаментальная бібліятэка БДУ сумесна з дабрачынным фондам «Пакроў» і полацкім Спаса-Ефрасіннеўскім жаночым манастыром.

Паэтычная пастаноўка «Пад покрывам заступніцы святой» нарадзілася ад жадання ўславіць незвычайную жанчыну, якая на працягу дзевяці стагоддзяў з'яўляецца прыкладам адданасці служэнню Богу і людзям. Яна тварыла дабро, лячыла мудрым словам і добрай парадай, несла людзям хрысціянскую любоў. І нават князям, якія рваліся біцца паміж сабой, імем Бога забараняла яна брацца за зброю, яднала іх у любові і згодзе.

Ефрасіння Полацкая, святая заступніца Беларусі, з'яўляецца для Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта сімвалам асветы і адукацыі. Яе велічны помнік больш за 20 гадоў звяртае на сабе ўвагу ўсіх, хто прыходзіць ва ўнутраны дворык галоўнага корпуса БДУ. На адлітым з бронзы помніку, які ўсталяваны на гранітным п'едэстале, святая прадстаўлена з наперсным крыжам, пяром і кнігай, хутчэй за ўсё Бібліяй, у руках.

Тры гады назад ва ўніверсітэце адкрылася капліца ў гонар Ефрасінні Полацкай, якой апякуецца жаночы Свята-

Елісавецкі манастыр. Для ўніверсітэцкай капліцы манастыр не пашкадаваў свае іконы, Біблію, духоўныя кнігі. Тут праходзілі сустрэчы са святаром, сумесныя малебны. На жаль, зараз капліца зачынена, бо ідзе капітальны рамонт корпуса. Увасабленне мары, як у адрамантаваным пакоі капліцы вялікай падзвіжніцы будучы збірацца студэнты, абмяркоўваць прачытанае, ушаноўваць памяць асветніцы і ўзрастаць духоўна, з'яўляецца галоўным зместам паэтычнай пастаноўкі гурта «Лілея».

Перад пачаткам рэпетыцый удзельнікі спектакля пабывалі ў Спаса-Ефрасіннеўскім манастыры. Благаслаўленне на пастаноўку атрымалі ад ігуменні манастыра Еўдакіі, якая ўважліва азнаёмілася з тэкстам сцэнарыя і дала шэраг каштоўных духоўных парад.

Пры напісанні сцэнарыя было выкарыстана «Жыцце Ефрасінні Полацкай», кнігі Уладзіміра Арлова, а таксама дакументы з рэдкіх і каштоўнага фонду ўніверсітэцкай бібліятэкі, такія як кніга «Путешествие

русских людей в Иерусалим» 1837 года і часопіс «Працы Кіеўскай духоўнай акадэміі» за 1910 год. Акрамя іх былі задзейнічаны адметныя сучасныя выданні: «Полацкае радаванне. Свята-Ефрасіннеўскія ўрачыстасці. 1910 год» (2010 г.) і «Спаская царква Ефрасіннеўскага манастыра ў Полацку» (2016 г.), якія падарыў гурту Спаса-Ефрасіннеўскі манастыр.

Пастаноўка напісана на беларускай мове, і праз гэта наша святая становіцца для нас яшчэ больш блізкай. Эмацыянальнае ўздзеянне на глядачоў узмацнае музычнае і песеннае суправаджэнне спектакля.

Ролі выконваюць студэнты філалагічнага факультэта: Ягор Кудакцін, Дар'я Марчанка, Марыя Шкляр, Вікторыя Жытнік, Аляксандра Гарбунова, студэнтка факультэта міжнародных адносін Марыя Гедзімін і студэнт гістарычнага факультэта Дзмітрый Голубеў. Амаль усе яны родам з Полаччыны – калыскі святой Ефрасінні.

У паэтычным спектаклі гучаць вершы Навума Гальяровіча, Людмілы Рублеўскай і

іншых сучасных беларускіх паэтаў. Некалькі вершаў з пастаноўкі належаць паэтцы Кацярыне Роўда – кіраўніку клуба аматараў мастацкага слова.

Прэм'ера адбылася 19 снежня 2021 г. на сцэне жаночага Свята-Елісавецкага манастыра. Гледачамі былі ігумення Ефрасіння, манахіні, сёстры, паслушніцы і паслушнікі манастыра. Падзякаваў артыстам і сказаў сваё пастырскае слова духоўнік манастыра протаіерэй Андрэй Лемяшонак: «Ваш спектакль дорыць чысціню і святасць, якой так не хапае ў сучасным свеце... Абавязкова пакажыце яго моладзі. Ідзіце ў студэнцкі аўдыторыі. А мы чакаем вашы новыя спектаклі».

Праз тыдзень спектакль з поспехам прайшоў на праваслаўным каледжым фестывалі «Радасць» у Палацы мастацтваў для ўдзельнікаў свята, сяброў і знаёмых.

На пачатку 2022 г. гурт «Лілея» выступіў на сцэне Лагойскага дома-інтэрната для састарэлых і інвалідаў. У кнізе водгукаў для насельнікаў інтэрната напісаў: «Вельмі ўдзячны за спектакль. Крунуў душу і сэрца».

Апошнімі гледачамі паэтычнай пастаноўкі сталі выкладчыкі і навучэнцы Полацкага дзяржаўнага медыцынскага каледжа, які ў духоўным напрамку курыруе Спаса-Ефрасіннеўскі манастыр. Паміж гурткоўцамі і навучэнцамі ўстановы ўзнікла ўзаемная зацікаўленасць і жаданне працягваць духоўныя, моўныя і творчыя стасункі.

Гастролі гурта «Лілея» працягваюцца. На чарзе Беларускай дзяржаўнай ўніверсітэт фізічнай культуры, Мінскі гарадскі тэатр пазіі, Нацыянальны мастацкі музей РБ. У сценах БДУ пакуль што не прайшло ні аднаго выступлення ўніверсітэцкага гурта з паэтычным спектаклем, дзе ўслаўляецца імя святой падзвіжніцы Ефрасінні Полацкай.

**Загадчыца аддзела гуманітарна-асветніцкай работы і папулярызацыі кніжных помнікаў ФБ БДУ
Алена КІНЧЫКАВА**

Студэнцкі аналітычны клуб – гэта супольнасць студэнтаў і магістрантаў Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, зацікаўленых у развіцці навыкаў інфармацыйна-аналітычнай работы. У гэтым годзе ўпраўленне экспертнай і аналітычнай работы БДУ другі раз ладзіць навучальныя курсы для ўдзельнікаў клуба і ўсіх ахвотных. Сваёй мэтай аб'яднанне ставіць стварэнне платформы для навуковых даследаванняў, падрыхтоўкі аналітычных дакументаў, а таксама правядзення круглых сталоў, абмеркаванняў і іншых мерапрыемстваў экспертна-аналітычнай супольнасці БДУ. У студэнцкага аналітычнага клуба два асноўныя напрамкі работы – экспертна-аналітычная дзейнасць і навучальны курс.

Аналітычнае асяроддзе БДУ

Падрабязней пра ініцыятыву нам распавялі спецыяліст упраўлення экспертнай і аналітычнай работы **Ягор ЕРМАЧОНАК** і студэнт трэцяга курса юрыдычнага факультэта **Данііл МУРЫН**.

Як увогуле з'явілася ідэя стварыць аналітычны клуб

– Упраўленне экспертнай і аналітычнай работы БДУ доўга аналізавала тое, як у розных сусветных універсітэтах арганізавана праца структурных падраздзяленняў, якія займаюцца аналітыкай. Мы разглядалі ў тым ліку і студэнцкія арганізацыі, – распавядае Ягор Ермачонак. – У сучасным свеце аналітычныя здольнасці і навыкі вельмі важныя практычна для любога спецыяліста. Аналітыкі павінны быць не толькі сярод эканамістаў і менеджараў, што ўжо даволі папулярна і звыкла для нашага грамадства, але і, напрыклад, сярод біёлагаў, журналістаў. Безумоўна, аналітычнымі навыкамі неабходна валодаць усім, хто імкнецца да поспеху ў навучы. Таму рашэнне стварыць аналітычны клуб для студэнтаў нашага ўніверсітэта было невыпадковым. У гэтым годзе пры падрыхтоўцы курса мы выкарысталі вопыт мінулага года, каб даць слухачам больш рэlevantныя навыкі для работы пачаткоўца-аналітыка. Мы крыху перапрацавалі праграму, дадалі новыя тэмы, якія могуць аказацца карыснымі сучаснаму аналітыку. Напрыклад, адзін з заняткаў будзе поўнаасцю прысвечаны навыкам фактчэкінгу. Большасць нашых спікераў – выкладчыкі і спецыялісты БДУ, але таксама будуць заняты з запрошанымі практыкамі-аналітыкамі.

Студэнты навучальнага курса – прадстаўнікі ФМА, ФПМІ, ФРКТ, МДЭ імя А. Д. Сахарова, фізічнага, біялагічнага, гістарычнага, юрыдычнага факультэтаў, факультэта географіі і геаінфарматыкі.

Некаторыя выпускнікі курса добра сябе зарэкамендавалі ў розных мерапрыемствах, якія праходзілі на ўніверсітэцкім узроўні. Па словах Ягора Валер'евіча, мэта арганізатараў клуба – стварэнне кансалідаванай супольнасці, якая будзе не толькі абмяркоўваць актуальныя тэмы, але і прапаноўваць пэўныя рашэнні, праекты і г. д.

– Пасля таго, як удзельнікі курса скончаць навучанне і прадставяць свае праекты, у іх будзе магчымасць стаць часткай студэнцкага аналітычнага клуба. У 2022 годзе плануецца поўнамаштабная актывізацыя клуба як студэнцкага калектыву, які стане часткай экспертна-аналітычнай супольнасці БДУ, – дзеліцца планами спецыяліст упраўлення.

Данііл Мурын – выпускнік першага навучальнага курса, які адбыўся вясной 2021 года. Зараз хлопец вучыцца на трэцім курсе юрыдычнага факультэта, з'яўляецца членам аналітычнага клуба і прымае актыўны ўдзел ў яго дзейнасці.

– Аналітычны клуб яшчэ малады праект, прамых аналагаў яму як у Беларусі, так і ў найбліжэйшым замежжы няма. Таму ён прыцягнуў

увагу яшчэ ў пачатку свайго існавання, – распавядае Данііл. – На дадзены момант наша каманда ўжо рэалізоўвае ідэю, якая становіцца паўплывае на інтэлектуальнае асяроддзе студэнтаў і маладых спецыялістаў. Невялікі спойлер – будзе магчымасць аказаць кансультацыйную падтрымку асобам, якія прымаюць важныя для студэнтаў рашэнні.

Паўнавартасны старт дзейнасці студэнцкага аналітычнага клуба як адзінага калектыву яшчэ наперадзе. Але члены клуба ўжо паспелі паказаць сябе падчас экспертна-асветніцкага праекта «Referendum», дзе моладзь абмяркоўвала актуальныя грамадска-палітычныя пытанні па тэме змяненняў і дэпаўненняў у Канстытуцыю, а таксама на экспертнай сустрэчы «Лічбавая трансфармацыя грамадства і палітыкі: перспектывы, выклікі і пагрозы».

– З пачаткам навучальнага курса ў гэтым годзе мы звязваем спадзяванне на павелічэнне колькасці ўдзельнікаў клуба. Мы значна змянілі структуру работы клуба, запланавалі розныя цікавыя дыскусіі, круглыя сталы, аналітычныя сесіі і іншае. Кожны новы цыкл мерапрыемстваў будзе прысвечаны пэўнай праблеме, што дазволіць членам нашай супольнасці паляпшаць і правяраць набытыя веды.

Як арганізаваны навучальны курс

Курс складаецца з трох асноўных блокаў: «Спецыфіка аналітычнай работы», «Пошук інфармацыі і праца з данымі», «Аналіз даных». Навучэнцы азнаёмяцца з сутнасцю працы сучаснага аналітыка і этапамі пра-

вядзення аналітычных даследаванняў, аваяць навыкі пошуку і праверкі інфармацыі, даведаюцца пра выбудованне доўгатэрміновых прагнозаў і інш. Навучанне арганізавана ў фармаце цыкла лекцый і практычных заняткаў, дапоўненых шэрагам экспертных сустрэч і абмеркаванняў.

– Сёлета мы атрымалі амаль у два разы больш заявак на ўдзел, чым у мінулым, – адзначае Ягор Ермачонак. – Саміх заняткаў запланавана менш, чым летась, у сувязі з тым, што некалькі падобных тэм мы аб'ядналі, каб не нагружаць курс без патрэбы. Але такім чынам мы пастараліся максімальна павысіць іх эфектыўнасць, у першую чаргу акцэнтуючы ўвагу на практычных навыках, а не на тэорыі.

Па выніках курса ўдзельнікі створаць свой уласны аналітычны праект і прадставяць яго экспертнаму журы. У якасці спікераў выступяць выкладчыкі розных ВНУ і запрошаныя аналітыкі-практыкі.

У мінулым годзе, нягледзячы на тое, што навучальны курс праводзілі ўпершыню і амаль што эксперыментальна, спікерамі былі дырэктар Беларускага інстытута стратэгічных даследаванняў **Алег Макараў**, начальнік аддзела маркетынгу і камунікацый Нацыянальнага агенцтва інвестыцый і прыватызацыі **Уладзімір Сцяпанюк**, палітычны аналітык **Юрый Шаўцоў**, загадчык кафедры сацыяльнай камунікацыі **Ігар Пінчук** і спецыяліст Беларускага інстытута стратэгічных даследаванняў **Іван Жаркоў**.

Заняткі ўжо стартавалі: 7 красавіка адбылася ўступная лекцыя «Аналітыка ў Беларусі і свеце: гісторыя развіцця і сучасныя тэндэнцыі». Яе праводзіў начальнік уп-

раўлення экспертнай і аналітычнай работы БДУ **Яўген Харук** і спецыялісты ўпраўлення. Лекцыя была прысвечана асноўным прынцыпам працы сучаснага аналітыка, спецыфіцы аналітычнай працы і асноўным навыкам, якімі павінен валодаць спецыяліст гэтай сферы. Акрамя таго, навучэнцы курса абмеркавалі перспектывы дзейнасці экспертна-аналітычнай супольнасці БДУ і ролю студэнтаў у развіцці моладзевай аналітыкі.

Досвед удзельніка Данііла Мурына

– З'яўленне ў маім студэнцкім жыцці аналітычнага клуба можна назваць як шанцаваннем, так і абсалютна лагічным вынікам маёй працы. Я атрымаў дастаткова аб'ёмную тэарэтычную базу, якая актыўна імкнулася праявіцца ў практычнай дзейнасці. Менавіта на другім курсе ўніверсітэта я прысвячаў шмат часу маніторынгу студэнцкіх мерапрыемстваў, навуковых канферэнцый, цікавых прапановаў, і вось яно, нешта абсалютна новае – студэнцкі аналітычны клуб БДУ. Я з энтузіязмам напісаў адборачнае эсэ і прайшоў як адзін з першых ахвотных. Усе заняткі памятаю вельмі добра: праводзілі лекцыі з запрошанымі спікерамі, тлумачылі невідэавачныя працэсы ў працы з аналітычным прадуктам. А грунтавалася ўсё на практычнай дзейнасці, вынікам якой сталі праекты выпускнікоў курса ў выглядзе аналітычнай прапрацоўкі праблемнага пытання. Дзякуючы аналітычнаму клубу я меў магчымасць пераймаць вопыт практыкаў, спецыялістаў у сваёй справе, і задаваць ім пытанні, што цяжка ўявіць у іншых умовах. З асабістага, вельмі станоўчага досведу, магу сцвярджаць, што калі студэнт ідзе з цвярозым розумам, імкненнем развівацца, чуюць меркаванне навакольных і жаданнем дабрацца да той самай ісціны, то ўваходжанне ў аналітычны клуб стане яго найлепшым рашэннем у студэнцкім жыцці. Яснае даследаванне немагчыма правесці без збору, апрацоўкі і аналізу масіва даных. Экспертна-аналітычная супольнасць Беларусі і БДУ ў прыватнасці ставіць сваёй мэтай падрыхтоўку такіх кадраў, якія валодаюць базавым інструментарыем, умеюць прыкладаць атрыманыя навыкі ў даследаванні сітуацый і падзей.

Ганна КАЗАКОВА

Канікулы на журфаку

Праца з абiтурьeнтамі – важны напрамак дзейнасці для любога факультэта, бо ад яго паспяховасці залежыць і цікавасць да БДУ, і, як вынік, колькасць пададзеных заяў. На журфаку праца з будучымі студэнтамі вядзецца не толькі ў межах падрыхтоўчых курсаў і валанцёрскіх праектаў, таксама ладзяцца буйныя адукацыйныя сесіі для ўсіх ахвотных. Напрыклад, серыя майстар-класаў «Канікулы на журфаку» сабрала больш за 150 удзельнікаў з усёй краіны.

– Медыяадукацыя сёння – адзін з прыярытэтных кірункаў дзяржаўнай моладзевай палітыкі, – зазначае дэкан факультэта журналістыкі **Вольга САМУСЕВІЧ**, – да таго ж у падлеткаў ёсць натуральны інтарэс да сацыяльных сетак, у якіх можна самарэалізавацца як блогер. У нас ужо ёсць шмат праектаў для абiтурьeнтаў журфака, для іх медыя не забавка, а будучая сфера прафесійнай дзейнасці, таму сваю аўдыторыю мы ведаем і мэтанакіравана з ёй працуем. Але прафарыентацыйная каманда нашага факультэта прапанавала правесці і такое мерапрыемства, дзе кожны ўдзельнік, нават без вопыту ў журналістыцы, змог бы стварыць свой уласны медыяпрадукт. У працэсе стварэння адбываецца больш цеснае знаёмства са светам сучасных СМІ, моладзь выпрацоўвае важныя навыкі, якія ім спатрэбяцца нават проста для вядзення сваіх старонак у сацыяльных сетках, але наш план-максимум – выклікаць цікавасць да журфака, каб да нас паступалі.

– Нават па нашых абiтурьeнтах мы бачым, наколькі розныя ў кожнага схільнасці і чаканні ад будучай прафесійнай дзейнасці, таму вырашылі не рабіць агульную праграму для ўсіх, хто прыйдзе на «Канікулы», а размеркаваць удзельнікаў згодна з іх інтарэсамі, – знаёміць з праграмай **Ганна БАСАВА**, намеснік дэка-

на па прафарыентацыйнай дзейнасці, арганізатар мерапрыемства. – Такім чынам, у нас было тры секцыі: для тых, каму цікавы самы класічны напрамак у медыя, «друкаванае выданне»; для самых крэатыўных і харызматычных – «відэа для сацыяльных сетак»; для тых, хто марыць пра кар’еру радыёведучага ці стваральніка падкастаў – «радыёрэпартаж». На некаторыя секцыі было так шмат прэтэндэнтаў, што ў рамках аднаго кірунку даводзілася размяркоўваць удзельнікаў па розных групах і аўдыторыях! Адметнасць працы ў кожнай секцыі заключалася ў тым, што падлеткі не толькі слухалі лекцыі ад спікераў – прафесіяналаў у сферы медыя, але і адразу ж замацоўвалі новыя веды на практыцы пры стварэнні кантэнту ў групах ці паасобку. Таксама мы не забыліся і пра педагогаў, бацькоў, якія суправоджалі сваіх навучэнцаў, дзяцей: для старэйшага пакалення была спецыяльна арганізавана асобная секцыя па медыяпісьменнасці, спікерамі якой сталі выкладчыкі нашага факультэта Інга Воюш, Аляксандр Градзюшка і Ігар Каралёў.

Пра працу адной з секцый раскажаў яе куратар **Максім ЦЮЦЯНЬКОЎ**, выкладчык кафедры медыялінгвістыкі і рэдагавання:

– Майстэрня «Відэа для сацыяльных сетак» ператварылася

ў сапраўдную пляцоўку для дыскусіі. Тэма актуальная, зараз ледзь не кожны другі – блогер. Слухачы даведаліся пра зараджэнне блогінгу, фарматы і асаблівасці ролікаў для кожнай сацыяльнай сеткі. Спікеры расказалі пра самыя лепшыя дадаткі для мантажу. Веды, атрыманыя на лекцыі, дазваляць падлеткам з лёгкасцю «праграваць» аўдыторыю, весці з ёй камунікацыю ў сацсетках, шукаць тэмы для будучых пастоў і рабіць клікбэйтныя загаловкі. Для практычнай жа часткі самі слухачы прапанавалі наступныя тэмы: «Лайфхакі па падрыхтоўцы да ЦТ», «3 гісторыі журфака», быў зроблены і відэарэпартаж пра «Канікулы на журфаку». Спачатку было заўважна хваляванне дзяцей, бо для кагосьці такая праца на новым узроўні стала сапраўдным адкрыццём, але ў працэсе не было нічога надзвычайна складанага, і слухачы проста атрымлівалі асалоду ад стварэння ўласнага кантэнту. Прыемна, што пераможцамі ў імпрэзаваным спаборніцтве на найлепшы відэаролік сталі навучэнцы з рэгіёна, гімназіі №1 г. Дзяржынска.

На мерапрыемства ўдзельнікі прыязджалі цэлымі камандамі ад розных гарадоў. Цікава, што кіраўніца віцебскай дзіцячай студыі **Ксенія АСМАЛОЎСКАЯ** сама выпускніца БДУ і цяпер на базе аб’яднання для будучых журналістаў у абласным цэнтры дапамагае падлеткам ажыццявіць сваю мару – паступіць на факультэт журналістыкі вядучай ВНУ краіны, знаёмства з якой у большасці дзяцей і адбылося падчас майстар-класаў: – «Канікулы на журфаку» – гэта, на мой погляд, выбітнае мерапрыемства, якое дапамагае дзецям вызначыцца з прафесіяй, знаёміць іх з галоўнымі цэнтрамі па падрыхтоўцы спецыялістаў у

сферы медыя – нашым журфакам.

Асабіста мне спадабалася, што арганізатары стварылі і секцыю для педагогаў – я шмат чаго для сябе даведалася на лекцыях па медыяпісьменнасці. У мяне нават узнікла думка, што зараз я б з задавальненнем вярнулася ў альма-матар і працягнула б вучобу. Прыемна, што з гадамі тая сямейная атмосфера, якая пануе на журфаку, захоўваецца, як і пераемнасць пакаленняў, гатоўнасць дапамагчы адно аднаму расці ў прафесіі. Галоўным гонарам для мяне як для куратара нашай каманды стала тое, што два нашы ўдзельнікі былі вызначаныя як самыя актыўныя і крэатыўныя слухачы на мерапрыемстве – а вылучыцца ў вялікіх групах, дзе сабраліся дзеці з розных куткоў Беларусі, асабліва прыемна, гэта сведчыць пра іх добры ўзровень падрыхтоўкі. Я шчыра зычу кожнаму з удзельнікаў стаць студэнтам БДУ і гэтак жа, як і я, правесці тут свае найлепшыя гады ў жыцці.

Безумоўна, галоўнымі дзейнымі асобамі былі ўсё ж дзеці. За тры гады кожная секцыя падрыхтавала адразу некалькі медыяпрадуктаў. Так, напрыклад, секцыя друкаваных СМІ зрабіла два тэматычныя міні-выданні: плакат «Я выбіраю журфак, таму што…» і чатырохпалоснік «Юнкар». Усе ўдзельнікі атрымалі сертыфікаты на памяць, а аўтары самых лепшых медыяпрадуктаў былі асобна ўзнагароджаны на сцэне падчас святочнага закрыцця мерапрыемства. Таксама былі адзначаны пераможцы конкурсу эсэ, прысвечанага Году гістарычнай памяці. Конкурс праводзіўся сярод слухачоў «школы маладога журналіста» – валанцёрскага праекта журфака, у якім абiтурьeнты рыхтуюцца да паступлення на факультэт. Дыплом пераможцы не толькі вялікі гонар, але

і важны дадатак да партфолія, якое абiтурьeнты журфака звычайна прэзентуюць на ўнутраным іспыце. Журы адзінагалосна прысудзіла першае месца ліцэісту БДУ **Ільію МІРОНАВУ**, які вучыцца ў класе з паглыбленым вывучэннем гісторыі.

– На напісанне эсэ мяне натхніў фоталетапіс, – распавядае Ілья. – Гэта вялікая чырвоная кніжка, якую падаравалі майму дзядулю на 60-годдзе камсамола, у якой расказваецца пра вызваленне Беларусі ад акупантаў, пра пасляваеннае ўзнаўленне нашай краіны і як яно садзейнічала прамысловым рэкордам. Мне спадабалася гэтая ідэя, і я вырашыў развіць яе ў сваёй працы, бо не так часта кажуць пра гераізм беларусаў у пасляваенныя часы. Людзі, што адбудоўвалі нашы гарады, населеныя пункты ў неверагодна складаных умовах за такія кароткія тэрміны, таксама героі.

Станоўчыя водгукі і падзякі приходзяць да арганізатараў і зараз, калі мерапрыемства ўжо скончылася. Факультэт журналістыкі стаў добрай пляцоўкай для перадачы вопыту ад прафесіяналаў пачаткоўцам, месцам для генерацыі добрых і важных ідэй і думак, якімі хочацца падзяліцца з усімі. Удзельнікі «Канікулаў» лічаць, што такія сустрэчы павінны праходзіць як мага часцей, бо патрэба ва ўзаемаабмене сапраўды ёсць. Безумоўна, такая самапрэзентацыя факультэта як сяброўскага для абiтурьeнтаў адукацыйнага цэнтра краіны станоўча ўплывае на рэпутацыю ўніверсітэта і выклікае жаданне стаць часткай вялікай універсітэцкай сям’і БДУ.

Ксенія СІТНІК

«Каралева студэнцтва БДУ – 2022»

Крэатыў, шматграннасць і, вядома ж, прыгажосць – вось што прыходзіць на розум, калі ўспамінаеш конкурс «Каралева студэнцтва БДУ».

Фінал шоу і ўрачыстае ўзнагароджанне ўдзельніц адбыліся 15 сакавіка ў Ліцэі БДУ. Усяго ў адборачным універсітэцкім этапе конкурсу ўдзельнічалі больш за 30 студэнтаў БДУ, але за галоўны тытул змагаліся толькі 11 дзяўчат. Яны прадстаўлялі розныя факультэты: біялагічны, філалагічны, юрыдычны, журналістыкі, сацыякультурных камунікацый, а таксама Інстытут бізнесу і Інстытут тэалогіі імя св. Мядзведзі і Кірыла.

Вечар каралеў

Конкурс прайшоў пад слоганам «Краса беларускага краю». Сярод арганізатараў – БРСМ, упраўленні па выхаваўчай рабоце і па справах культуры БДУ.

Нагадаем, удзельніцамі маглі стаць студэнткі ўсіх курсаў БДУ ва ўзросце 18–25 гадоў і ростам ад 165 см, якія:

- займаюцца студэнцкай творчасцю;
- не знаходзяцца ў шлюбе і не выхоўваюць дзяцей;
- не маюць акадэмічнай запасычанасці па выніках папярэдняй экзаменацыйнай сесіі.

Будучыя каралевы, калі вы падыходзіце пад гэтыя крытэрыі, нагадваем вам, што конкурс адбудзецца і ў наступным годзе!

А мы пераносімся ў дзень 15 сакавіка, каб апісаць тое, што адбылася. Святочную атмасферу вечара падтрымлівалі вакальныя нумары Веранікі Цубікавай, Хелены Мераі і Віталія Дроба.

У складзе журы былі вядомыя беларускія артысты і прадстаўнікі індустрыі прыгажосці. Членамі судзейскай камісіі сталі: «Міс топ-мадэль Беларусь – 2021» Дар'я Шырко, першы сакратар Цэнтральнага камітэта БРСМ Аляксандр Лук'янаў, начальнік упраўлення дзяржаўных, афіцыйных і культурных мерапрыемстваў Нацыянальнай школы прыгажосці Лілія Альхоўская, сакратар прыватнай арганізацыі БРСМ БДУ Міхаіл Дзегярэнка, начальнік упраўлення па выхаваўчай працы з моладдзю Кацярына Зуева, начальнік аддзела моды і дызайну Нацыянальнага цэнтра мастацкай творчасці дзяцей і моладзі Міністэрства адукацыі Беларусі Ігар Іваноў. Узначалі журы прарэктар па выхаваўчай рабоце і сацыяльных пытаннях БДУ Іван Янушэвіч.

Удзельніцы выступілі ў трох тэматычных дэфіле: нацыянальных і дзелавых касцюмах, вячэрніх сукенках. Ад сцэны было не адарваць вачэй. Таксама дзяўчаты спаборнічалі ў аратарскім майстэрстве, а пра свае захапленні распавялі ў крэатыўных відэа-візітоўках. Ролікі можна паглядзець у суполцы «Каралева студэнцтва БДУ – 2022» у сацсетках.

Каралеўскія вынікі

Хаця галоўны тытулаў усяго два, кожная ўдзельніца конкурсу праявіла сябе на найвышэйшым узроўні. Колькі каралеў з'явілася ў той дзень дзякуючы БДУ!

«Каралевай грацыі» стала друкаркаўніца юрфака Ангеліна

Кароль, «Каралевай таленту» прызнана першакурсніца ФСК Валерыя Слесарчук, у намінацыях «Каралева інтэлекту» і «Каралева фота» перамагла студэнткі журфака – чацвёртакурсніца Анастасія Феданянка і першакурсніца Ганна Чарняўская адпаведна. Па выніках анлайн-галасавання ў намінацыі «Каралева глядацкіх сімпатый» выбрана трэцякурсніца юрфака Вераніка Шатрун.

Віншум дзяўчат і жадаем не страціць натхнення ад конкурсу яшчэ доўгі-доўгі час.

Падбіраем да галоўных намінацый: другое месца ў конкурсе і званне «Віцэ-каралева студэнцтва БДУ – 2022» атрымала першакурсніца ФСК Паліна Мазынская. Дзяўчына скарыла журы сваім жыццялюбствам і энергічнасцю.

А тытул «Каралева студэнцтва БДУ – 2022» заваявала першакурсніца Інстытута бізнесу Анастасія Сіротка. Што тут сказаць, сама грацыя з чароўнай усмешкай!

Дзяўчаты таксама займелі права прадстаўляць універсітэт на гарадскім этапе Рэспубліканскага міжуніверсітэцкага конкурсу грацыі і артыстычнага майстэрства «Каралева студэнцтва».

Анастасія Сіротка – пра насычаны графік і сяброўства з канкурэнткамі

«Каралева студэнцтва» падзялялася з намі ўражаннямі пра важнае для сябе выпрабаванне. Не кожны

дзень перажываеш трыумф на сцэне!

– Калі шчыра, я патрапіла на конкурс выпадкова. Я працую на шматлікіх мерапрыемствах, бо з'яўляюся мадэллю Нацыянальнай школы прыгажосці. Адночы мяне заўважыў рэжысёр і параіў паўдзельнічаць у конкурсе БДУ. Так я і стала адной з канкурсантак.

Першы этап кастынгу праходзіў анлайн. Трэба было запоўніць форму і расказаць пра сябе, свае дасягненні і хобі. Таксама форма ўключала ў сябе матывацыйны ліст з адказам на пытанне, чаму менавіта ты павінна стаць «Каралевай студэнцтва БДУ – 2022».

– Што для цябе было самым складаным у падрыхтоўцы да конкурсу?

– Нічога, з чым бы я не змагла справіцца, не было. У нас праходзілі рэпетыцыі дэфіле і творчых нумароў, мы ездзілі на прымеркі касцюмаў для выхаду на сцэну, удзельнічалі ў неверагодных фотасесіях і відэаздымаках. Так, графік быў вельмі насычаны, мы крыху стоміліся, але гэта таго было варта.

Атмосфера на конкурсе склалася сяброўскай. Нягледзячы на тое што ўсе дзяўчаты былі канкурэнткамі і кожная з нас хацела стаць пераможцай, на працягу ўсёй падрыхтоўкі мы адчувалі сябе адзінай камандай, заўсёды былі рады дапамагчы адна адной. Дзякуючы гэтаму конкурсу я набыла не толькі пазітыўныя эмоцыі, але і новых сяброў.

Само мерапрыемства прайшло гладка. Адзінае, за што я крыху перажывала, – гэта творчы нумар, бо ставіла яго ў сціслыя тэрміны. Але ўсё атрымалася.

– За час удзелу ты, мусіць, пастаянна чула кампліменты. Магчыма, былі словы, якія табе асабліва адгукнуліся?

– Так, было шмат прыемных слоў у мой адрас, але мне запамніўся адзін каментар. Пасля конкурсу мы размаўлялі з адной удзельніцай, і яна сказала такую фразу: «Для мяне было гонарам

стаяць з табой на адной сцэне і нават складаць канкурэнцыю. Дзякуй табе вялікі, ты стала для мяне арыенцірам у мадэльнай сферы».

Гэтыя словы кранулі мяне да глыбіні душы. Я зразумела, што рухаюся ў правільным напрамку.

Цяпер я адчуваю сум, таму што падрыхтоўка да такога цудоўнага конкурсу, як «Каралева студэнцтва БДУ», была суцэльным задавальненнем. Мне будзе не хапаць дзяўчат, станючых эмоцыі і ўсяго, што пражывала на працягу месяца.

Я буду ўдзельнічаць на гарадскім этапе «Каралевы студэнцтва». Для мяне гонар прадстаўляць наш універсітэт.

Паліна Мазынская – пра чалавечую суперсілу і казусы на сцэне

Уражаннямі з намі падзялялася і віцэ-каралева студэнцтва Паліна Мазынская. Пасля «Каралевы студэнцтва БДУ» ў яе засталася шмат пацешных гісторый.

– Гучыць дзіўна, але я ніколі не марыла паўдзельнічаць у падобным конкурсе. Не таму, што мне не падабаюцца такія мерапрыемствы, а таму, што я сябе ў іх не бачыла: недастаткова прыгожая, недастаткова худая... Так, комплекс праз знешнасць у мяне быў заўсёды. Асабліва калі ты самая высокая сярод іншых дзяўчат у школе. Да нейкага моманту нават вышэйшая за хлопчыкаў! І даволі буйная цела-складам.

Але з часам я навучылася ператвараць свае недахопы ў добрыя якасці. Паглядзела на сябе пад

зусім іншым вуглом і вырашыла, што трэба спрабаваць нешта новае. Так у мяне ўзнікла жаданне паўдзельнічаць у конкурсе «Каралева студэнцтва БДУ – 2022».

– Як прайшлі кастынг і падрыхтоўка да конкурсу?

– Мне было лёгка праходзіць кастынг у анлайн-фармаце. Калі б я прыйшла і ўбачыла ўсіх дзяўчат уживую, падумала б: «О, маці, а ты што тут забыла сярод гэтых прыгажунь-мадэляў?»

Я б разгубілася не ад няўпэўненасці, а ад вялікай колькасці прыгажосці. Наогул, я больш люблю жывыя зносіны: бачыць эмоцыі людзей, чуць іх словы, адчуваць энергетыку.

А ў падрыхтоўцы самае складанае – сабрацца маральна, бо вучо-бу ніхто не адмяняў, трэба ўсё паспяваць. Але я заўважыла, што чым больш у цябе спраў, тым больш прадуктыўнасці і рэсурсу. На кастынг я казала: «Самая вартая суперсіла – кіраваць часам. Гэта не нешта неверагоднае, і кожны можа гэтым авалодаць».

– Ты пасябрала з іншымі ўдзельніцамі?

– На конкурсе мне трапілася пытанне: «Ці існуе сяброўства ва ўмовах канкурэнцыі?» Я адказала: «Так». Разам са мной была мая добрая знаёмая, з якой мы паспелі пабываць на шматлікіх мерапрыемствах БДУ. Пакуль усе спакойна сядзелі і вучыліся, мы з Лерай Слесарчук дзе толькі ні былі, амаль увесь Мінск вывучылі.

Даволі цёплыя адносіны склаліся ў нас з дзяўчатамі. Мы заўсёды падтрымлівалі адна адну. І дагэтуль можам сустрэцца і пагаварыць пра ўсё.

– А ці былі казусы на конкурсе?

– Мне здаецца, без іх не абыходзіцца любое мерапрыемства. Класіка жанру – гэта маленькія туфлі, у якіх трэба прайсці дэфіле і потым доўга стаяць. А калі больш важнае...

У маім творчым нумары ўдзельнічаў заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь «Сярэбраная трэль» з шоу-балетам Extrime. Калектыў ехаў да мяне з іншага горада. Так выйшла, што яны не змаглі прыбыць раней. Мерапрыемства пачалося, а калектыў у сценах ліцэя яшчэ не было. Рэжысёр сказаў, што калі яны не прыедуць, дык я буду сумна выступаць адна.

І вось ужо ідзе інтэлектуальны конкурс, і я за кулісамі бачу знаёмых твары. Тады як камень з душы ўпаў!

– Пасля конкурсу ў цябе з'явілася натхненне на новыя здзяйсненні?

– Безумоўна, любое падобнае мерапрыемства надае табе сілу на дасягненне новых вышынь. Я не выключэнне. Таму іду наперад з высока паднятай галавой, ведаючы, што дарогі назад няма. Я не звярну з гэтага шляху.

За час конкурсу я пачула шмат кампліментаў у свой адрас. Маю групу падтрымкі чула ўся зала. Я вельмі люблю людзей, якія надаюць мне столькі ўвагі. Радасна было бачыць са сцэны эмоцыі, якія я выклікала на іх твары.

Я буду ўдзельнічаць у гарадскім этапе «Каралевы студэнцтва». Жадаю годна сябе падаць на больш маштабнай пляцоўцы. Так што да новых сустрэч!

Найлепшыя з лепшых

Штогод упраўленне па выхаваўчай рабоце з моладдзю ладзіць конкурс «Студэнт года БДУ». Яго мэты – падтрымка таленавітай моладзі, стварэнне ўмоў для самарэалізацыі студэнтаў у розных напрамках. Для гэтага заснаваны чатыры намінацыі – «Навука», «Лідар», «Спорт», «Культура». Падаць заяўку на ўдзел могуць студэнты БДУ першай і другой ступеняў адукацыі, якія не маюць запазычанасцяў і паказалі высокія дасягненні за мінулы навучальны год у адным з напрамкаў згодна з намінацыямі конкурсу. Прапануем вам падрабязней даведацца пра пераможцаў 2021 года і натхніцца іх поспехамі.

Пераможца ў намінацыі «Навука», паднамінацыі «Прыродазнаўчыя і тэхнічныя навукі», Юрый ДАВІДОВІЧ займаецца навуковай дзейнасцю на факультэце геаграфіі і геаінфарматыкі, а таксама ў Інстытуце прыкладных фізічных праблем. З трэцяга курса хлопец працуе ў аддзеле аэракасічных даследаванняў. За два гады працы ён паглыбляўся ў навуковыя даследаванні, набіраўся досведу і на пятым курсе ўсё ж такі вырашыў паспрабаваць свае сілы ў конкурсе «Найлепшы студэнт БДУ». Перамагчы атрымалася два гады запар – у 2020 і 2021 гадах.

Юрый напісаў ужо шмат публікацый, ёсць узнагароды за перамогі ў разнастайных конкурсах. Публікацыі магістранта можна знайсці ў часопісах ВАК, замежных выданнях і нават у базе SCOPUS. Яго плённую працу таксама ацанілі і камісія конкурсу «Найлепшы выпускнік БДУ» – ён стаў

пераможцам у намінацыі «Студэнцкі лідар», а пасля паспяховага заканчэння бакалаўрыяту (хлопец атрымаў дыплом з адзнакай) маладога навукоўца запрасілі адразу на два балі – рэктарскі і рэспубліканскі. На гэтых дасягненнях юнак вырашыў не спыняцца і працягнуў акадэмічны шлях у магістратуры. Зараз ён піша магістарскую дысертацыю па тэме «Навуковае абгрунтаванне выкарыстання матэрыялаў дыстанцыйнага зандзіравання цеплавога і радыёлакацыйнага дыяпазону пры даследаванні прыродных і антрапагенных аб'ектаў». Яго навуковыя працоўкі звязаны з выкарыстаннем матэрыялаў дыстанцыйных здымак (касічных здымкаў, разнастайных спектралагічных даных) для вывучэння ўласцівасцяў прыродных аб'ектаў, у асноўным сельскагаспадарчай расліннасці і глебавага покрыва. Вынікі яго працы могуць быць выкарыстаны ў лічбавым картаграфаванні. Таксама з гэтага года Юрый выкладае на кафедры геадэзіі і космааэракартаграфіі дысцыпліны, звязаныя з прымяненнем дыстанцыйнага зандзіравання ў геаграфічных даследаваннях. У планах – вучоба ў аспірантуры, абарона кандыдацкай

дысертацыі. За свае поспехі, дапамогу і падтрымку малады талент дзякуе навуковаму кіраўніку Францу Емяльянавічу Шалькевічу, загадчыку кафедры Аляксандру Пятровічу Раманкевічу, адміністрацыі факультэта. А таксама аддзелу аэракасічных даследаванняў Інстытута прыкладных фізічных праблем, у прыватнасці загадчыку аддзела Барысу Іларыёнавічу Бяляеву і загадчыку лабараторыі дыстанцыйнай фотаметрыі Леаніду Уладзіміравічу Каткоўскаму. У паднамінацыі «Сацыяльныя і гуманітарныя навукі» пераможцам абраны Даніл ЛУЗАН. Пра конкурс ён даведаўся падчас навучання на другім курсе факультэта міжнародных адносін. Тады яму падалося, што яго навуковых дасягненняў недастаткова, але юнак дакладна вырашыў, што праз год паспрабуе стаць найлепшым з лепшых, і пачаў плённа працаваць. Менавіта актыўная навуковая праца і дазволіла перамагчы. Даніл рэгулярна ўдзельнічае ў канферэнцыях, публікуе вынікі сваёй працы на рускай, англійскай і іспанскай мовах. Два яго даследаванні апублікаваны ў зборніку «Актуальныя праблемы міжнародных адносін і глабальнага развіцця», што

Юрый Давідовіч здолеў стаць найлепшым два гады запар – у 2020 і 2021 гадах.

ўваходзіць у пералік ВАК. Асноўная праблематыка, з якой працуе студэнт, – гэта праблема рэфармавання ААН у міжнародных адносінах, у прыватнасці, ён упершыню апісаў падыходы Рэспублікі Беларусь да рэфармавання ААН і зрабіў іх падрабязную класіфікацыю. У скарбонцы дасягненняў навукоўца таксама прызавое месца ў III Дыпламатычнай алімпіядзе МДІМА, а таксама званне фіналіста ў конкурсе маладых міжнароднікаў СНД імя А. А. Грамыкі. За эсэ, прысвечанае развіццю беларуска-індыйскіх адносін, атрымаў падзяку Пасольства Індыі ў Беларусі. У 2021 годзе выйграў конкурс грантаў Erasmus+, што дазволіла прайсці навучанне ва Універсітэце Мурсіі, адкуль хлопец нядаўна вярнуўся.

Найлепшым «Лідарам» у паднамінацыі «Факультэт» стала студэнтка трэцяга курса факультэта філасофіі і сацыяльных навук Юлія КУНАХАВЕЦ. Прыняць удзел у конкурсе дзяўчына вырашыла дзеля таго, каб даказаць сабе, што на высокім узроўні можа спаборнічаць з іншымі лідарамі студэнцкага самакіравання. Яшчэ да конкурсу, амаль што з першага курса, яна з захапленнем займалася грамадска-арганізацыйнай дзейнасцю, стала сакратаром факультэцкай арганізацыі БРСМ. За некалькі гадоў вучобы паспела праявіць свае лідарскія здольнасці не толькі ў межах нашай краіны: падчас навучання ў школе журналістыкі ў Калінінградзе разам з камандай распрацавала праект, які заняў першае месца, а ў Маскве паспяхова выступіла на форуме маладых гуманітарных краін

СНД. Дзяўчына перакананая, што яе поспехі – вынік не толькі яе плённай працы, але і падтрымкі з боку адміністрацыі факультэта, аднагрупнікаў, сяброў, таму лічыць, што лідарам можа стаць кожны пры наяўнасці моцнай падтрымкі, крэатыўных ідэй, адказнасці і жадання змяніць свет да лепшага.

«Лідарам» у паднамінацыі «Універсітэт» абраны Гадам ЧАРЫЕЎ – пяцікурснік філалагічнага факультэта, старшыня Савета зямляцтваў БДУ, арганізатар і ўдзельнік разнастайных універсітэцкіх і міжнародных праектаў, форумаў, канферэнцый. У лістападзе мінулага года кіраўніцтва БДУ ўзнагародзіла яго граматай за высокія вынікі ў адукацыйнай і навуковай дзейнасці, актыўны ўдзел у грамадскім жыцці і творчы падыход у падрыхтоўцы і правядзенні мерапрыемстваў універсітэта на працягу ўсяго перыяду навучання і ў сувязі са 100-годдзем выдучай ВНУ краіны.

Да перамогі ў конкурсе «Найлепшы студэнт БДУ» ў намінацыі «Культура» студэнтка 5 курса філалагічнага факультэта Арына АНІСАВА была найлепшай на «Курсах выдучых БДУ», стала выдучай года і атрымала адпаведную прэмію ад творчага саюза ўніверсітэта, а таксама перамагла ў Фестывалі эстрады БДУ ў намінацыі «Канферанс». Зараз дзяўчына – куратар напрамку выдучых ва ўніверсітэце. Але, нагледзячы на дасягнутыя мэты, студэнтка ўпэўнена, што самае лепшае яшчэ наперадзе, і натхнёна глядзіць у будучыню.

У намінацыі «Спорт» пераможцай стала студэнтка 4 курса ФМА Мая ТАНКІХ. Сярод яе дасягненняў «золата» на Міжнароднай матчавай сустрэчы па лёгкай атлетыцы сярод юніёраў, «серабро» Мінскага паўмарафону і Кубка Беларусі па лёгкай атлетыцы. Дзяўчына выдатна спраўляецца з доўгімі дыстанцыямі па некалькі кіламетраў, таму ў яе, безумоўна, хапае вытрымкі на доўгім шляху да поспеху.

Ксенія СІТНІК

У БДУ з'явіўся ўласны талісман – Спадарожнік Веды

Згодна з легендай, у палескай вёсцы Кудрычы, дзе злучаюцца рэкі Ясельда і Прыпяць, нарадзіўся маленькі бабёр. Аднойчы ён пачуў цікавую размову турыстаў пра тое, што бабры – адзіныя істоты на Зямлі, акрамя людзей, якія ўзводзяць збудаванні, бачныя з космасу. Малеча вырашыла даведацца пра гэта падрабязней. Працавіты і таленавіты бобрык пабудаваў плаціну і рушыў у падарожжа, каб даведацца пра космас. Ён убачыў дзяўчынку і хлопца на роварах з аднолькавымі сінімі сцягамі, на якіх была намалёваная папараць-кветка. Бацькі расказвалі бобрыку, што расліна сімвалізуе імкненне да веры і шчасця, пазнання навакольнага свету, раскрыцця зямных таямніц. Звярок вырашыў, што гэта знак.

Ад хлопца бобрык даведаўся, што сцяг належыць Беларускаму дзяржаўнаму ўніверсітэту, і згадзіўся падарожнічаць са

студэнтамі па Беларусі і пазнаёміцца з універсітэтам. Хлопец прапанаваў бобрыку імя Веды, патлумачыўшы, што веды і ўменні студэнтаў і выкладчыкаў БДУ змогуць ажыццявіць яго мару. Ва ўніверсітэце бобрыку расказалі пра касмічныя дасягненні навукоўцаў БДУ, а менавіта – пра першы ўніверсітэцкі спадарожнік BSUSat-1. Студэнты прапанавалі бабрыку стаць іх талісманам. Бобрык згадзіўся, бо зразумеў, што вера ўсім дапамагае ў складаных жыццёвых сітуацыях і дазваляе рухацца далей, набіраючыся сіл і ведаў. Ён вырашыў стаць спадарожнікам для ўсяго калектыву БДУ.

Стваральнікамі новага сімвала БДУ выступілі чацвёртакурснік Міжнароднага дзяржаўнага экалагічнага інстытута імя А. Д. Сахарова Аляксандр ХАМІЦЭВІЧ, студэнтка другога курса эканамічнага факультэта Анастасія ЖАБРУН і метадыст Студэнцкага гарадка БДУ Вольга РАБЧЫНСКАЯ. Студэнты працавалі над канцэпцыяй, легендай і візуальным афармленнем талісмана. Метадыст дапамагла ім канчаткова вызначыцца з задумай і вырашыць арганізацыйныя пытанні.

Аляксандр жадаў падкрэсліць тэму экалогіі Беларусі, нагадаць пра неабходнасць захавання прыроды, яе маляўнічых куткоў, рэк, азёр і балотаў. Студэнт таксама адзначыў, што дзверы БДУ адчынены для ўсіх. Галоўнае – быць мэтанакіраваным, смелым і ўпарта працаваць.

Некаторыя якасці жывёліны даволі цікава ўкладаюцца ў паралель з універсітэцкім жыццём.

Са слоў распрацоўшчыкаў, важна было знайсці дакладны сімвал, які адлюстроўвае стараннасць, працавітасць студэнтаў і выкладчыкаў БДУ, а таксама магчымасці дасягненняў дзякуючы ўласным намаганням.

Усяго ў конкурсе на найлепшы талісман было прадстаўлена 20 праектаў. Пасля падачы заявак і анлайн-галасавання сімвал трэба было прэзентаваць экспертнай камісіі. Вынік складаўся з аднак журы і студэнтаў. З талісманам калектыву БДУ ўпершыню пазнаёмілі 18 студзеня. Зараз Спадарожнік Веды ўдзельнічае ва ўніверсітэцкіх мерапрыемствах. Верагодна, што мерч з ім ім бобрыкам распрацуюць і для «Крам БДУ».

Ганна КАЗАКОВА

